

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ

1219

4

динара

9. 5. 1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

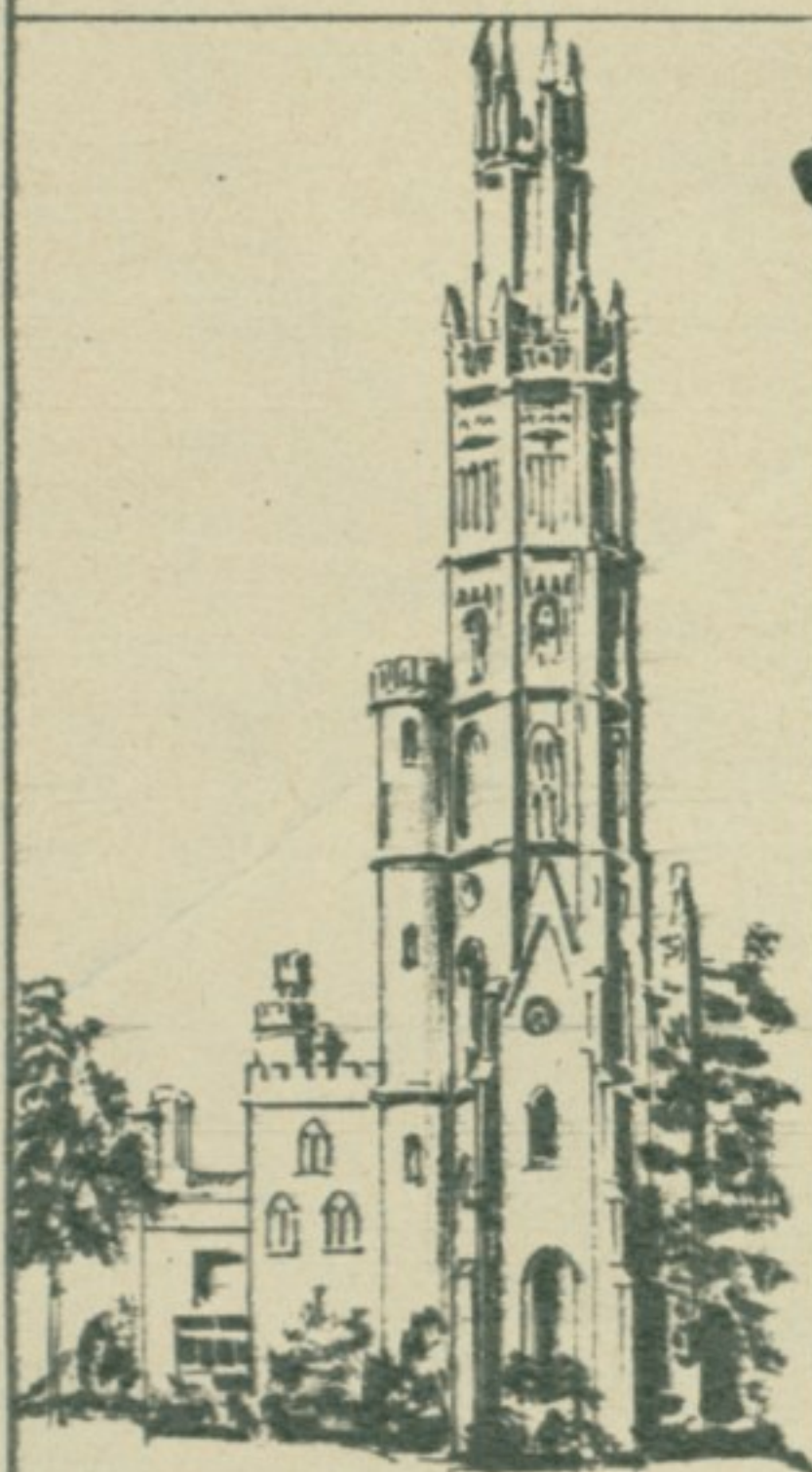
КОМПЛЕТАН
СТРИП

РИП
КИРБИ

Ripley

Веровати или не!

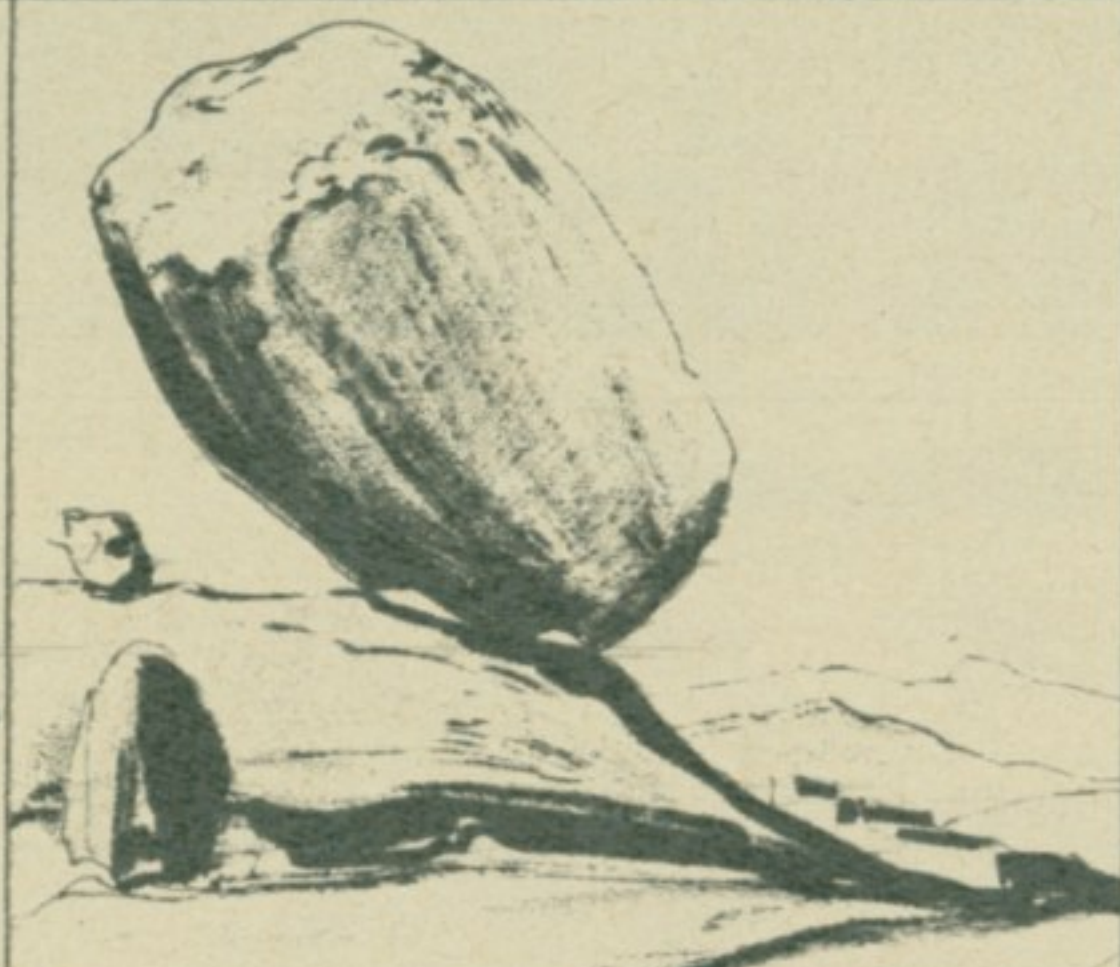
Мејова ЛУДОРИЈА

НАЗИВА СЕ ЈЕДНА
ЗГРАДА
С ТОРЊЕВИМА
У ХЕДЛОУ (ЕНГЛЕСКА).
ПОДИГАО ЈУ ЈЕ
НЕКИ ЧУДАК
ДА БИ БЕЗ
ПРЕСТАНКА ПОДСЕЋАО
НА СЕБЕ ЖЕНУ
КОЈА ГА ЈЕ
ОСТАВИЛА ЈЕР СУ СЕ
ТОРЊЕВИ ВИДЕЛИ
НАДАЛЕКО.

Телал Над телалима

ЕНДРЈУ СМИТ
ИЗ ЛОНДОНА
СВОЈИМ ГРОМКИМ
ГЛАСОМ ПОЗИВАО
ЈЕ ГРАЂАНЕ ДА
УЧЕСТВУЈУ У
ЈЕДНОЈ
ЛИЦИТАЦИЈИ
КАД ЈЕ ИМАО
100
ГОДИНА.

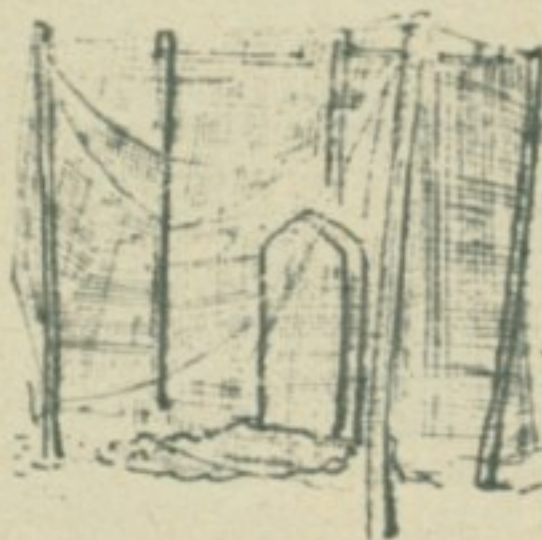
ОГРОМНА СТЕНА КОЈА СЕ ЉУЉА

МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ У БЛИЗИНИ
МЕРТУТЕКА, У САХАРСКОЈ
ОБЛАСТИ ХОГАРУ.

Мреже против комараца

ПОКРИВАЈУ ГРОбОВЕ
НЕКИХ ДОМОРОДАЦА
НА ПАЦИФИЧКИМ
ОСТРВИМА

СЕВИЈ
ЈЕР
ПОСТОЈИ
ВЕРОВАЊЕ
ДА ЋЕ
ПОКОЈНИК
УСТАТИ
ИЗ
СВОГ
ГРОБА
АКО МУ ДОСАЂУЈУ
ОВИ ИНСЕКТИ.

Људи без шазбина

УДАТА ЖЕНА
У ИНДИЈСКОМ
ПЛЕМЕНУ ТАРУ
НИКАД НЕ СМЕ
ДА ПРИМИ
У КУЋУ СВОЈУ
РОДБИНУ.
ЊЕНИМ
СРОДНИЦИМА ЈЕ
ЧАК ЗАБРАЊЕНО
ДА ДОЂУ У СЕЛО
У КОМЕ ОНА
И ЊЕН МУЖ
ЖИВЕ.

ГРУМЕН ЧистоГ Злата

КОЈИ ЈЕ ПРОНАШАО
ПИТЕР ПЕСИНИ
У ПОТОКУ
МЕСЕЧИНЕ У
АУСТРАЛИЈИ БИО
ЈЕ ТЕЖАК
2,5 КИЛОГРАМА (1917).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у односу на своју тежину миш
једе много више него слон: око
десет пута више.

● однедавно у Вашингтону у
САД у служби градске чистоће
има рачунар који с највећом
прецизношћу израчуна у ком
кварту ког дана у недељи, па

чак и ког месеца има највише
смећа. Захваљујући овом ра-
чунару град ће бити чистији јер
ће радници ићи прво на места
где има више смећа.

● летећи змај је име једног гу-
штера који скаче с дрвета на
дрво. Широки набори коже са
обе стране његовог тела шире
се и омогућавају му да лебди у
ваздуху.

● канадска куна златица, или
како је још зову пекон, може
да поједе жежа заједно са свим
његовим бодљама.

● да би изгледала тања Елиза-
бета Инчболд (Inchbald), позна-
та енглеска позоришна глуми-
ца (1753—1821), толико је једном
стегла каишем струк да је од
тога умрла.

● према анкети коју је четири
године водио Институт за јавно
мњење у Мичигену, у САД, до-
принос радника који за време
посла звижди и пева мањи је
од оног који посао обавља уз
гунђање.

● у Кини трговци жадом увек
посматрају очи купца да би саз-
нали да ли је овај спреман да
плати високу цену. Њихово ис-

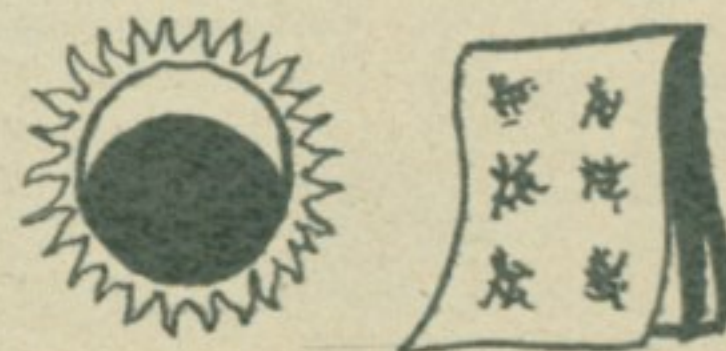
куство потврдили су и опити
које су извршили научници.
Наиме, они су утврдили да се
наше зенице шире кад посма-
трамо нешто што нам се допада.

● Дунав уноси у нашу земљу
сваког секунда просечно 2220, а
из ње износи 6200 кубних мета-
ра воде.

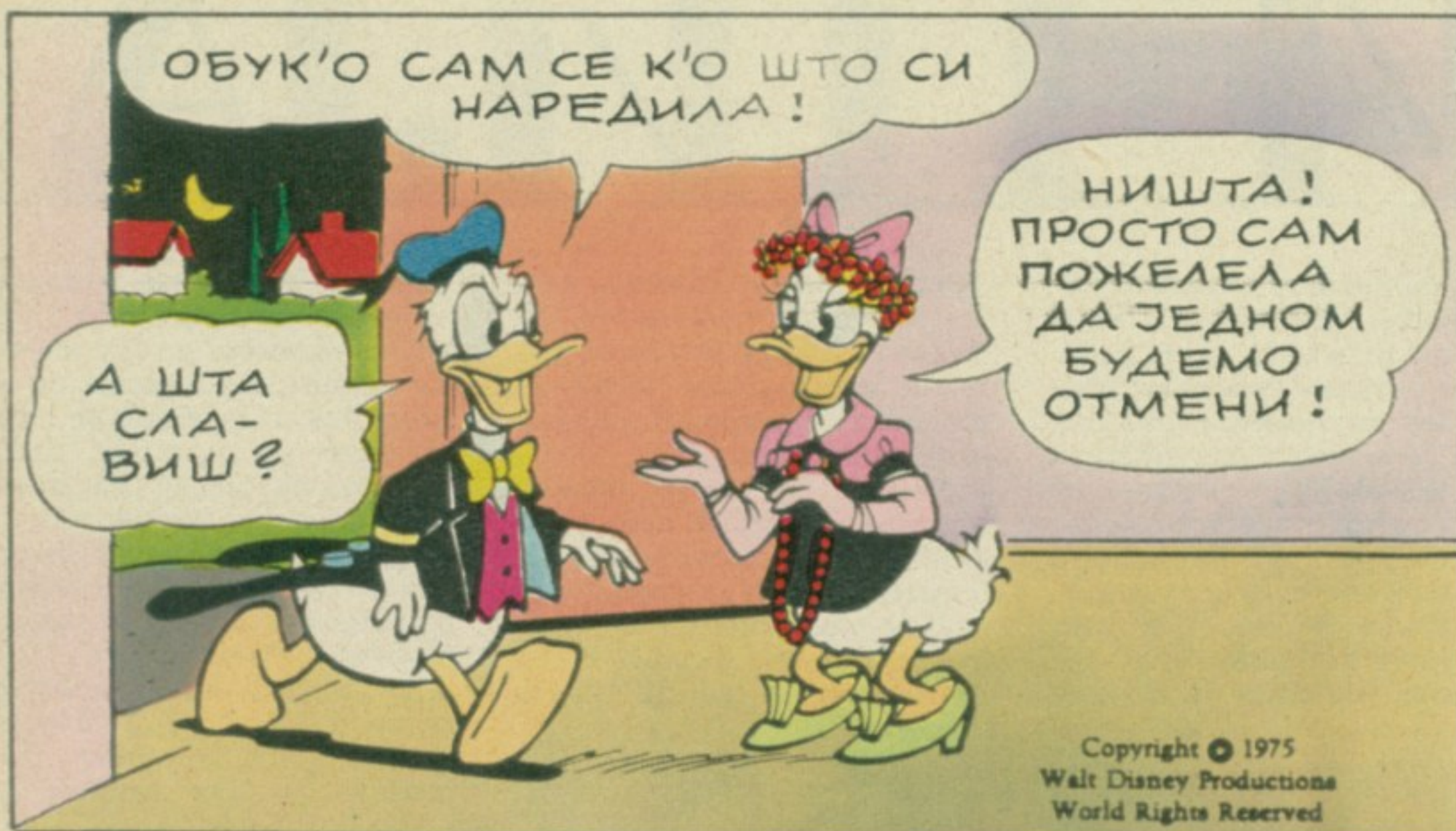

● према старим кинеским хро-
никама прва поуздана белешка
о помрачењу Сунца потиче из
2697. године пре наше ере.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

РАСКОШНЕ ПРСТЕНОВЕ С УРЕЗАНИМ НЕЖНИМ РЕЧИМА БАЦИЛИ СУ У ЗАСЕНАК ВЕШТО КОНСТРУИСАНИ ПРСТЕНОВИ С ТАЈНИМ МЕХАНИЗМОМ КОЈИ ЈЕ ПРИ ПОЗДРАВУ АКТИВИРАО СКРИВЕНУ СМРТОНОСНУ ИГЛИЦУ.

ЉУБАВ И ЦИЈА

штета ако се прстење не види када је хладно време, ушло је у моду да се носи и преко рукавица. А онда се неко, чије име није забележено, сетио да би било zgodније на рукавицама оставити рупе кроз које би блистало драго камење и проналазак је истог часа постао последњи крик моде! Рупичасте рукавице, значи, нису први измислили пасионирани аутомобилисти.

БРЕСКВА СМРТИ

Поред тога што је недвосмислено богатство, драго

Уочи другог светског рата Европом и Америком су лутали Хитлерови тајни агенти тражећи један тајанствен прстен. У као крв црвеном рубину тог прстена био је урезан „чаробни“ знак који је, према вековном предању, давао чудесну моћ о коме ко га носи. Неки Хоутуокон из Тибета својевремено га је поклонио Цингис Кану и овај га је имао на десном кажипрсту када је кренуо у освајање Европе.

Прстену се у међувремену заметнуо сваки траг, а сујеверни Хитлер желео је да се по сваку цену домогне тог свемоћног „знака власти“. На његову жалост, тајни агенти нису никад успели да га пронађу, упркос огромном труду који су уложили.

ПРОТИВ УРОКА

И прстен, попут осталих предмета за кићење, у почетку је био амађија са задатком да особу на чијој је руци штити од злих духова или, како би се рекло, од урока. Ало, да би на тај начин „функционисао“, требало је претходно да га благослови врач, а у каснијим временима сам владар. Краљеви су одређене дане у години посвећивали тој испрпљујућој дужности јер су заиста имали прилично посла. Овај обичај задржао се веома дуго.

Прстен је први пут употребљен као печат по свој прилици у старом Египту. Тако су једним ударцем убијене две муве: талисман против сваког зла корисно је касније послужио и за печатење писама, заклетви, докумената. Овај обичај су од Египћана прихватили стари Грци и Римљани и убрзо закључили да је веома практично ударати печате са неким личним знаком на све вредније ствари у кући како би их заштитили од лопова. На страну што више ниједан документ није могао да прође без печата да би био сигуран и пуноважан.

Са значајем прстена-печата расле су и његове димензије. Камен у прстену увелико је премашио дебелину прста и спремао се да постане „терет“ у правом смислу речи, а одговарајући оквир морао је да буде од масивног злата. Сребрно и бронзано прстење украшено обичним стаклом носили су обични војници и слуге.

У првом периоду римске државе, док је још владала строгост и умереност у свему, прстен је био само печат и, као такав, знак моћи и угледа. Поседовање прстена са урезаним царевим ликом представљало је велику привилегију. За време императора Клаудија власницима прстења са његовим портретом била су у свако доба отворена врата царских одаја, а молбе запечаћене таквим прстеном имале су свуда апсолутну предност.

Народ је ретко био у прилици да нешто печата али је зато могао да пусти машти на вољу и у камену прстена, углавном јевтиног, уреже ликове богова или ознаку сопственог занимања. Тако су, на пример, рибари носили рибу или мрежу, глумци — маску, трговци — меницу, пекари — клас жита, месари — нож или нешто слично.

ПОСЛЕДЊИ КРИК МОДЕ

Када је настало доба раскоши, а самим тим постепено пропадање римског царства, прстен је морао да се претвори у оно што је и данас — у накит. Новопечени богаташи, жељни да некако покажу бар део свог блага и стекну углед у друштву, носили су на сваком прсту по скупocen прстен.

„Нико данас не би платио Цицерону ни 200 сестерција ако му на прсту не би стајао огроман прстен! Знајући то, Паоло, када говори у суду, увек показује скупocen камен на руци, и захваљујући њему, зарађује више од Гала и Базилија“. Ово је написао римски сатиричар Јуvenus подсмевујући се таштини свога времена, а узимајући за пример троји-

цу адвоката и славног говорника Цицерона чији дар, да је живео у то доба, не би оставио никакав утисак без скупocenог накита.

Да је могао и да наслути шта ће све прстен доживети у средњем веку, Јуvenus сигурно не би толико исмевао своје савременике. Вероватно је 15. век био пресудан за даљу судбину прстена јер тада је почело

резање драгог камења које је углавном потицало са Истока. Дотад је драго камење имало само мање или више правилан овалан и кружни облик.

Пошто је фина обрада камења пружала дотле неслушене могућности, страст богатих према прстењу могла је коначно да се разбукта пуним жаром. Како се сматрало да је чиста

камење је и даље задржало своју „чаробну моћ“. Тако на пример, да би избегли недаће, мушкарци по имену Јаков требало је само да носе на прстену опал, Марије су могле да живе без икаквих брига захваљујући смарагду, а сваки Јован био је лишен скитарија ако му се на прсту налази рубин.

Да прстен од памтивека важи и као залога љубави — не треба нарочито наглашавати. Од старих Е-

гипнана до данас толико је прстења поклоњено у име љубави да је и сама црква благословила овај накит и прогласила га симболом венчања и брака. Обичај се задржао и тамо где је одавно изгубио сваку везу са црквеним церемонијалом.

Раскошни љубавни прстенови 16. и 17. века, који углавном нису били у вези са браком, имали су широке плочице, романтично на малане, на којима су урезиране љубавне изјаве у стиху и прози у стилу: „На прстену пише ко те воли понајвише“ или: „Ја прстен теби, ти срце мени!“

Габријела је пренета у посебну одају у коју су похитале и њене даме. Мадам де Мартиг нагла се над смртницу да јој обрише ледени зној са лица, а затим јој је узела руке у своје да их последњи пут пољуби. Када се повукла, примећено је да је са руку умируће Габријеле нестало скупочено прстење, залога краљеве вечите љубави, који, истини за вољу, није имао удела у овом убиству.

Познати француски државник кардинал Ришеље није био ништа мање дарекљив од краљева. Он је госпођи Маријон Делорм, чувеној по лепоти и сало-

ЖАЛИШ

Било је, наравно, и духовитијих, али ту се већ радило о цитатима чувених љубавних стихова.

Добађале су се и трагичне епизоде. Када се крајем 16. века из политичких разлога женио француски краљ Анри IV Италијанском Маријом Медичи, његова велика љубав лепотица Габријела д'Естре требало је да буде уклоњена. Зато је позвана на вечеру у кућу угледног фирентинског банкара где јој је на крају обода сервирана сочна бресква — филована отровом. Лепа Габријела загризла је воћку и сат касније почела да се превија у грчевима.

ну који је окупљао најсјајније умове Париза, поклонио прстен од 60 златних пистола. Лепа Маријон чувала га је, како је сама говорила, као прави трофеј.

БОДЕЖИМА ПРИПАДА СЛАВА

По злу познатој моћној породици Борџија која је ведрила и облачила Римом и италијанским градовима приписује се проналазак прстена-оружја — и то каквог оружја! У златном по-

широком окову прстена, на страни према длану, била је уграђена минијатурна опруга у виду оштре шупље иглице, на њеном доњем, ширем делу налазила се омања, али убојита доза отрова тренутног дејства.

Било је довољно да један Борџија, на пример Ђезаре или његова опасна сестра Лукреција, срдачно стегне руку неком ко му је сметао у животу па да се несрећник нађе на оном свету пре него што успе и да се запита откуд одједном толика љубазност.

Борџије су у историји остали познати као ненадмашни тровачи што је мање-више истина. Истина је, такође, и да је њихов убојити прстен у доба ренесансе у Италији имао много ватрених присталица који се нису нећкали да га у одређеним приликама и употребе.

Људи су умирали на разне начине, мода је била вечита мада се мењала. Тако је крајем 18. века, гилотина постала омиљен мотив на прстену. Аристократи су, у знак жалости за погубљеним краљем, на бело емајлираној плочици прстена носили утиснут његов црни профил. Они који нису припадали ожалашћеном племству украшавали су прстење „контра-мотивом“ — „оригиналним“ каменчићем узетим из зидина освојене париске тврђаве Бастиље!

Године 1813. Пруска се подигла против Француза који су је окупирали и све жене поклонице су свој накит отаџбини. У замену за скупочени прстење добиле су лепе гвоздене копије на којима је писало: „Дала сам злато у замену за гвозђе!“ То је био гест великог патриотизма.

Крајем 19. века по целој Европи могао се видети прстен од савитљивог материјала у виду каиша са копчом. Слично прстење носи се и данас. То је „изум“ чувене енглеске краљице Викторије која је на тај начин на свом пр-

стену и наруквизи представила славни британски Орден подвезице. У то исто време „интелектуалци“, да би очигледно показали како су у току научних открића, уместо драгог камења у прстење уметну фосиле.

Прокопавање Суецког канала неминуно је донело и нови талас египатске моде, па фино намалане емајлиране цветиће, аморе, голубове у камењу прстенова смењују достојанствени симболи фараона, скарабеји, ликови египатских божанстава. Ове екзотичне мотиве истиснула је „модерна уметност“ која је означила и почетак 20. века.

ГЕРИНГОВ СЛУЧАЈ

Облици и решења прстенова постали су заиста саввим нови и оригинални. Прстен као да је изненада оживео и почео да се шири преко читаве шаке — све до ручног зглоба. Тако се појавио типичан накит стила Либерти, истовремено и прстен и наруквица, са крупним циљем да драгоценостима покрије целу руку.

Најскромнији примерци овог накита састојали су се од најмање четири прстена повезана међусобно и са чланком руке ланчићима који су дивно светлуцали звецкајући при најмањем покрету руке. Скупоченији комади имали су по прстен за сваки прст, наравно од платине која је одскоро ушла у моду.

Дуж читаве мреже платинских ланчића били су посути скупочени дијаманти који су се настављали и на платинску наруквизу блештећи својим фино избуштеним површинама. Резање и брушење дијаманата довео је до савршенства Ван Клиф и Холафјани су и данас у том послу први.

Али, и овај стил био је и прошао. У париској Ули-

ци де ла Пе, која је диктирала светску моду, појавили су се у излозима драгуљарница прстенови инспирисани декоративном уметношћу — равних геометријских линија, без драгог камења, искључиво од чистог злата и платине. Велики успех доживео је прстен спојен ланцем са нарочитим часовником „за коктеле“ како је назван овај нови украс.

Са другим светским ратом и прстен је, у извесним случајевима, поново постао оружје, као његов далеки предак из арсенала Борџија. Хитлеров доглавник Геринг, који је нарочито волео да се кинђури и на белом, готово женским рукама, носио увек по неколико скупочених прстенова, у једном од њих скривао је отров.

Ово је било предвиђено за случај, у који је Геринг иначе мало веровао, да Немачка изгуби рат. Случај се ипак догодио и Герингу је прстен добродошао да на суђењу ратним злочинцима у Нирнбергу из њега испише отров и тако избегне извршење смртне пресуде.

Данас је прстен опет мирољубив. Поред скупоченог прстења од брилијаната и другог драгог камења појавило се и „уметничко“ прстење које креирају чак и тако славна имена као што је чувени сликар Пикасо. Када је недавно умро, традицију је наставила његова кћи Палома.

Да би показали како лепота не мора обавезно да буде скупочена, младићи и девојке данас носе прстење, обично по неколико на свакој руци, начињено од јевтиног али маштовито уграђеног материјала. Тренутно је у моди прстење са источњачким „чаробним“ знацима или духовитим кратким паролама обично на енглеском језику.

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ИГРАЛИШТЕ ОД ПЛАСТИКЕ

Знате ли која је ово дисциплина у атлетици?

Да ли се званичне фудбалске утакмице државних репрезентација могу играти на теренима од пластичне масе?

Да ли приликом извођења корнера у фудбалу важи правило офсајду?

Који је клуб освојио пет пута узастопно фудбалски Куп шампиона Европе и који је играч свих пет пута био капитен те екипе?

Који је први аутомобилиста на свету возио аутомобил преко 300 миља на час (једна миља — 1.609 м)?

ОДГОВОРИ:

1. Приликом извођења корнера у фудбалу не важи правило о офсајду. 2. Ово је трка на 3000 метара с препрекама (стипл-чез). 3. Магкокм Кемпбек је први аутомобилиста на свету који је 1935. године у аутомобилу „плавна птица“ возио преко 300 миља на час. 4. Званичне фудбалске утакмице државних репрезентација могу се играти на теренима од пластичне масе. За Олимпијаду у Канади 1976. године Међународна фудбалска федерација ретростроја је и два терена од пластичне масе. 5. Реал Мадрид освојио је узастопно пет пута фудбалски Куп шампиона Европе (1956, 1957, 1958, 1959, 1960) а капитен је био Алфредо ди Стефано.

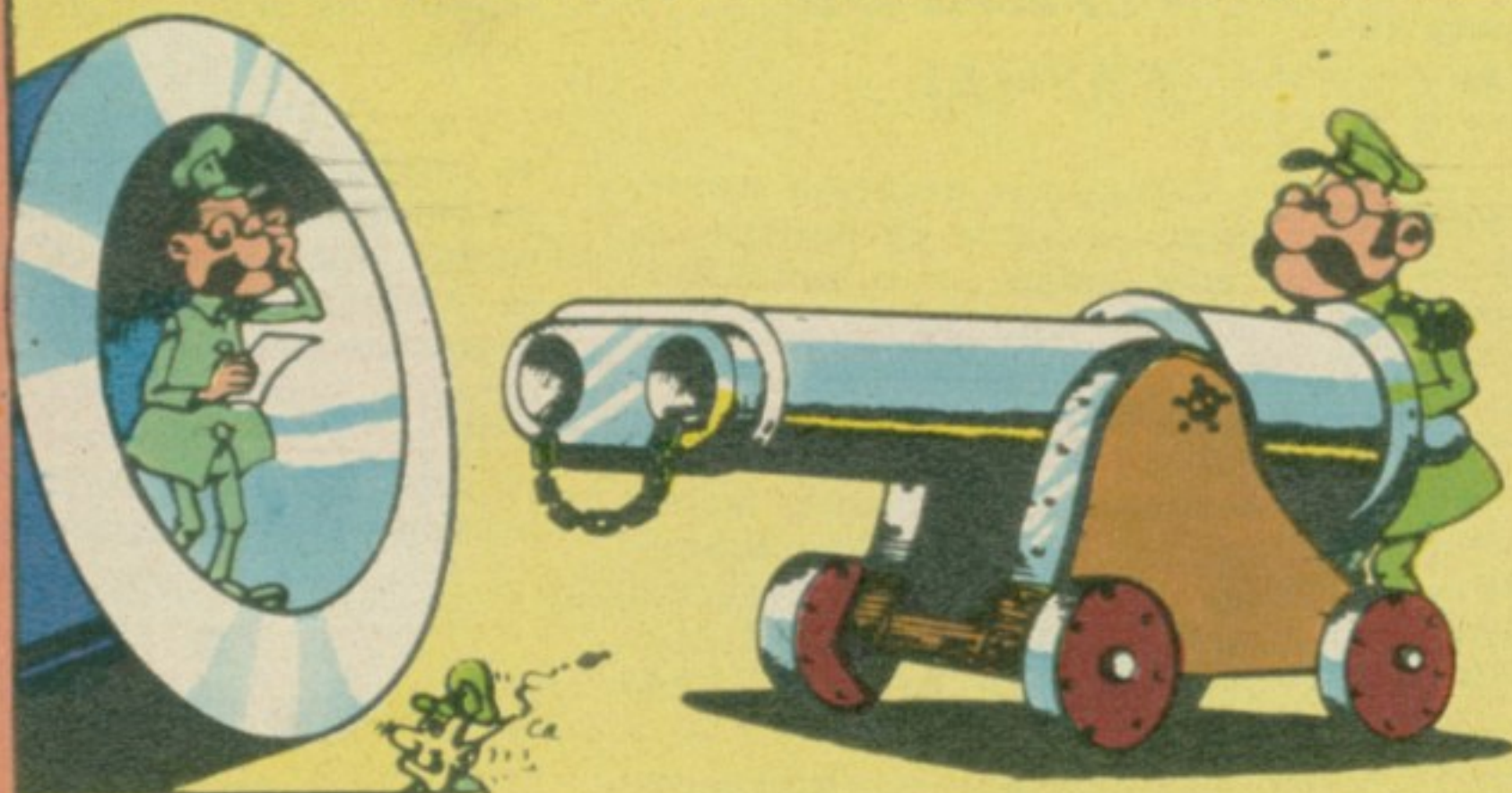
Слобода се брани и оружјем...

21

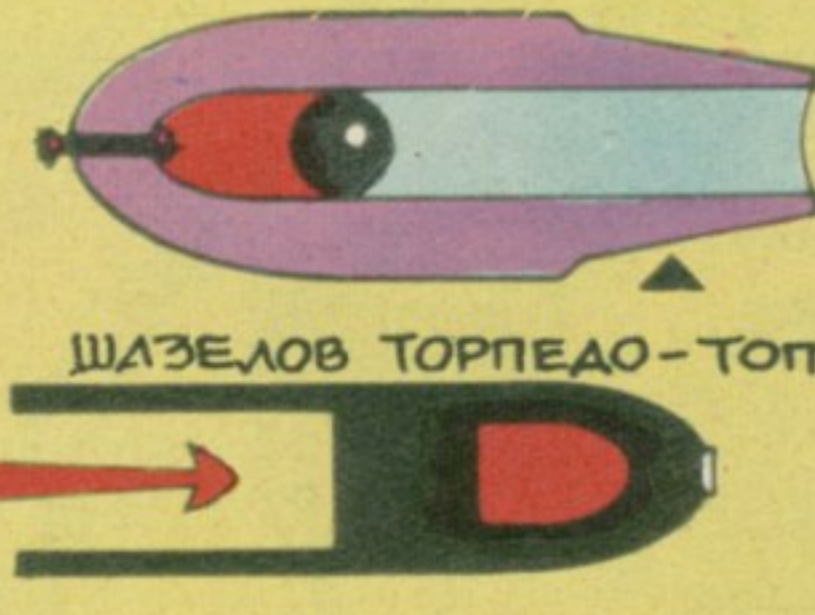
Крајем 19. века проналазачи и даље предлажу ново ватрено оружје од кога већину данас покрива прашина. Један од таквих пројеката је и овај топ извесног М. Барона који је био намењен

за обарање јарбола на бродовима. Двоцевни топ имао је две гранате-близнаке, повезане ланцем дугачким 8,50 м које би „обгрлиле“ и срушиле катарку, а затим на броду експлодирале. Из тог времена је

и граната проналазача Вазена из 1870. године која се састојала из више делова: њен задњи део био је у ствари топ који избацује гранату на велику даљину. Ту је и Шазелов торпедо-топ из 1871. године.

БАЗЕНОВА РАКЕТА

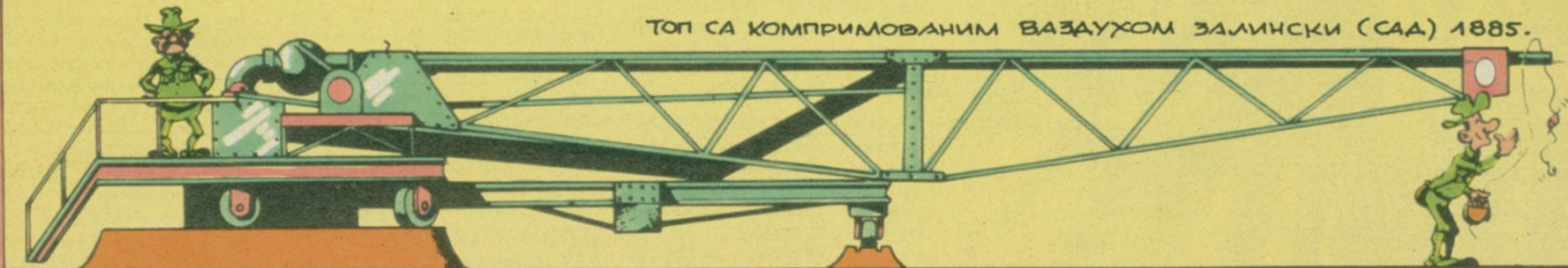

ШАЗЕЛОВ ТОРПЕДО-ТОП

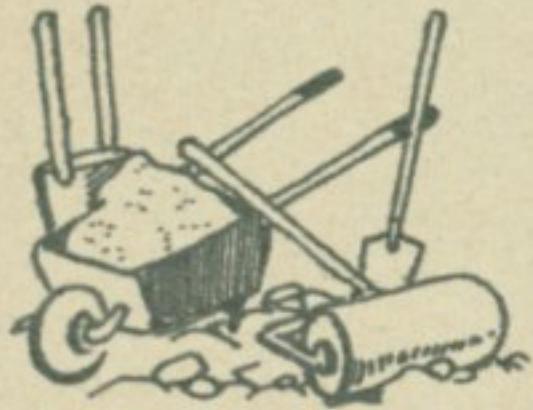
У једном од ранијих наставака видели смо да је компримовани ваздух употребљаван код ловачких пушака. Извесни ратоборни проналазачи маштали су о томе како ће непријатеља гађати што је могуће јачим експлозивом, попут динамита. Чинило им се да

је за то компримовани ваздух био најпогоднији. Године 1885. Американац Залински конструисао је топ дугачак 18 метара, који је избацивао пројектиле тешке 63 килограма на даљину од 3700 метара.

ТОП СА КОМПРИМОВАНИМ ВАЗДУХОМ ЗАЛИНСКИ (САД) 1885.

ПРИЧА СА РАДНЕ АКЦИЈЕ

ВЕТЕРАНИ

Година 1971. Бригада „ветерана“, у свом старом саставу, поново је на радној акцији — на изградњи пруге Београд — Бар. Младачки полет није их напустио ни после толико година. Њихове „колеге“ у послу, млађе и по тридесет година, у почетку су их сумњичаво гледале. Али, када је ова бригада од четрдесет пет људи и просеком година старости такође четрдесет пет изишла на деоницу пруге где ни машине нису помогле, где су и најупорнији млади бригадири после неколико сати одустајали — пробудила се у њима „друга младост“.

... Даница Теофановић, правник, њен супруг Андрија Илић, ветеринар, Војислав Крсмановић, службеник, Милутин Илић, правник, Александар Гајић, службеник, Душан Краљевић, економист — из Смедеревске Паланке — с истим еланом као и пре двадесет пет година приули су на посао. А увече, поред логорске ватре, причали су својим млађим друговима о првим радним акцијама. Никада се не може заборавити Црни врх, изградња пруге Брчко — Ваљеву и Шамац — Сарајево, ауто-пут Београд — Загреб. Најчешће се сећања врате на прву радну акцију — сечу шуме на Црном врху...

Те зиме 1945. године још су се чули одјаци борби на сремском фронту, а у тек ослобођеним местима ши-

ром земље ницале су омладинске бригаде које су с младачким одушевљењем кренуле да граде ново, дижу порушено.

ПАСУЉ У КОЦКАМА

Ослобођени Београд, у рушевинама и згариштима, остао је те хладне зиме без огрева. Омладинске бригаде кренуле су на Црни врх, шумовити део Маљена, да насеку дрва за огрев и пребаце их у Београд.

Тако су се у једној бригади нашли и наши „ветерани“. Кренули су младићи и девојке уз падине Маљена. Ветар је бесно фијукао, снег бесомучно вејао. Лица су им се ледила од хладноће, прсти лепили за ледени метал тестера и секира. Чинило им се као да никад неће стићи до врха где их је чекала колиба у којој ће моћи да се огреју и нешто презалогје. Пре него што су пошли, рекли су им да је неки шумар скувао и оставио за њих пун казан пасуља.

Промрзли и гладни стигли су до колибе. Била је то најобичнија дашчава, пуна пукотина и рупа. Ушли су унутра... Огњиште је било угашено, ветар је између дасака наносио снег. Срећом, на огњишту је стајао казан али у њему — потпуно слеђен пасуљ!

Бригадири нису имали

времена да ложе ватру и подгреју пасуљ. Морали су што пре на посао, а требало је неколико сати да се пасуљ угреје. Онда је Велимир Михајловић (данас професор лингвистике на Филозофском факултету у Новом Саду) предложио да га онако слеђеног једу. Узео је секиру и њоме почео да разбија пасуљ у коцке. Трудио се да буду подједнаке. А остали су, један по један, прилазили

ЧЕТРДЕСЕТ И ПЕТ ЉУДИ, СА ПРОСЕКОМ ГОДИНА СТАРОСТИ ТАКОЂЕ ЧЕТРДЕСЕТ И ПЕТ, ПОНОВО СУ СЕ, КАО НЕКАД ДАВНО, НАШЛИ У ИСТОЈ БРИГАДИ!

казану, ширили марамице и у њих стављали коцке пасуља. И одмах кренули даље, у ходу једући сне коцкице.

Тако је било некада. Радило се тада и по четрнаест сати дневно, без правог алата, у шаторима су биле „меке“ чамове даске, уместо јастука — цокуле. А сада: шест сати на градилишту, уз помоћ савремене механизације, у шаторима душеци. Мало им је било необично, али су се брзо привикли на све те благодети. Једино што им је било тешко била је јутарња гимнастика. Лако је младица да се савијају до земље, они немају „стомаке“. Али „ветерани“ су се досетили јаду: чим почне јутарња гимнастика, а они куд који.

А на градилишту су били пример како се ради. Заструју у њиховим жилама онај стари младачки полет, пребацују норму и кубике. И све то уз песму.

вече су нетремице слушали њихове приче, згоде и незгоде. Александар Гајић Санда често их је забављао својим догледовштинама. Не верују му баш све, али воле да слушају јер он тако занимљиво прича.

ПРИЈАВЕ ЗА ВЈЕТНАМ

— Неколико година после рата, као активисту и старог акцијаша, пошаљу ме на море — почиње једну своју причу Санда. — Стигнем тако у Јелсу на Хвару. И учини ми се много страшна та велика вода и ја почнем да копам рупе и „бунаре“ по обали и у њима се брчкам. Сви улазе у воду а мене сажаливо гледају у оним мојим барицама и смеју ми се. Једнога дана рећим и ја да скочим у море. Попнем се на једну стеноу и кроз бистру воду угледам каменчиће и шкољкице. Видим — плитко је. А кад сам скочио, останем „закуцан“ о дно, а вода читав метар изнад главе. Једва сам се спасио. Зарекао сам се тада да ме море никада више неће видети и одмах се вратим кући.

Милутин Илић оженио се после једне од првих радних акција. Са супругом Радмилом упознао се док су градили ауто-пут Београд — Загреб. Данас имају два одрасла сина, па Милутин каже: „Раније су ме на радну акцију испраћали деца, а сада унучићи“.

Из вечери у вече зближавали су се са младима, тако да Андрија Илић често говори како су се тада млади осећали као ветерани, а они као омладинци.

Бригада ових неуморних градитеља током три године, одвајајући по петнаест дана од својих годишњих одмора, петнаест пута је проглашавана ударном! За своје заслуге добили су Траку револуције, највише признање које се може доделити једној бригади. Траку Лесетог конгреса. Октобарску награду града, безброј диплома, похвала и ударничких значака.

А када је 1973. године потписан мир у Вјетнаму, Даница Теофановић, сталном секретару бригаде, стигле су пријаве од свих ветерана за одлазак у ову пату земљу — на радну акцију...

Б. Јеремић

НАШИ НАРОДНИ ХЕРОЈИ

Петар Боројевић СЕДАМ РАНА У ЈЕДНОМ ДАНУ

Једног суморног новембарског дана 1942. године, командир Прве чете Петар Боројевић добио је задатак да осталим јединицама Првог батаљона Друге крајишке бригаде прокрчи пут у Босански Нови. Град је био опасан с два реда утврђења у којима су се налазиле немачке и усташке посаде, а поврх свега у самој вароши разместио се цео усташки гарнизон!

Иако је Петрова чета била надалеко позната по јунаштву и подвизима, пробој кроз непријатељске линије представљао је један од најтежих задатака који је добила. Командир је добро знао да никакво ратно лукавство није до-

лазило у обзир. Морао је с четом да јуриша право на утврђења.

Некадашњи радник, родом из села Ђитлука крај Костајнице, Боројевић се, на челу својих људи, пузећи привлачио непријатељским рововима. Били су тако спретни и тихи да су се Немци и усташе латили оружја тек када је чета партизана ускочила међу њих. Битка је кратко трајала, а затим је Боројевић наредио јуриш на другу линију одбране. У жестоком сукобу Крајишници су поновом изишли као победници.

Пробивши се у град, партизани су запалили неке старе бараке: био је то уговорен знак осталима. Међутим, Немци су ипак били

бржи. Брешу у својим редовима, коју је направио јуриш Боројевићевих партизана, затворили су тако чврсто да су се Крајишници нашли као у мишоловци.

Петар Боројевић није се двоумио ни тренутка. Крчећи пут бомбама, чета је поново кренула у пробој, кроз редове непријатеља који их је очекивао потпуно спреман. Земља се тресла од експлозије док су командир и његови партизани ускакали у ровове, гушали се с Немцима и усташама и грабили даље — ка шуми.

У једном тренутку, Петар је поклекнуо у трку. Учинио је још неколико корака и пао. Придигао се и поново немоћно клонуо. Ипак, скупивши последњу снагу, усправио се и наставио да се повлачи.

Тек када је био међу својима и кад су га положили на носила, сазнао је да је у бици задобио седам рана.

Петар Боројевић дочекао је крај рата као командант 21. бригаде. За народног хероја проглашен је 27. фебруара 1948. године.

Указом врховног команданта Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије друга Тита од 15. августа 1943. године, поред дотадашњег назива народног хероја установљен је и Орден народног хероја који се додељује за осведочена херојска дела на бојном пољу и херојско држање пред непријатељем.

Народни хероји су први међу многим јунацима наше народноослободилачке борбе. Они о којима и о чијим делима пишемо не представљају посебан избор јер се народни хероји и њихова дела не могу одвајати по већој или мањој вредности. Све их је красило — јунаштво!

У ноћи између 6. и 7. марта 1943. године, док је набујала Неретва хучала, а сувомра-зица штитала лице и руке, де-сетак бораца Друге чете Трећег батаљона Друге далматинске бри-гаде, само у чарапама, полако се спуштало према обали. Испред њих је ишао крупан двадесет дво-годишњи младић, десетар Стево Опачић родом из Буковице испод Велебита. С пушкама преко ра-мена и бомбама о појасу, парти-зани су се нечујно кретали кроз мрак.

На Неретви су сви мостови били порушени. Друга далматинска бри-гада добила је задатак да заузме десну обалу Неретве на којој се око 12 хиљада четника било уко-пало и запосело бункере, и да за-тим штити прелазак рањеника преко реке. Стевина гром-десети-на, како су је сви звали, добро-вољно се јавила да пређе преко највећег срушеног моста и освоји бункере на самој обали.

Мост је био срушен као да је неко мачем пресекао по средини. Тим делом је лежао у води али су и један и други крај, на левој и десној обали остали на стубо-вима.

Борци су морали прво да се спусте до воде а затим да се успну уз други део конструкције моста све до стуба на обали. Спо-ро су се верали уз преграде кон-струкције осећајући под ногама хладан челик. Испод њих је див-љала Неретва. Бомбе су звецкале ударајући о носаче моста и чет-ници су чули овај сумњиви шум. Пошто у мраку нису ништа видели насумце су осули из митраљеза. Један смртно рањени борац пао је у Неретву, не пустивши ни гласа од себе.

До врха моста први је допузао Стево Опачић. Пипајући по мраку ступис је ногом на стуб. Назирао је земљу под собом, али није могао да процени висину. Одлу-чио је, ипак, да скочи и као при-виђење искрсне пред четничког

Стево Опачић НАЈДУЖА НОЋ

стражара. Затим је, бацајући је-дну бомбу за другом, јурнуо према бункерима позивајући пролетере на јуриш!

Мислећи да их је напала цела бригада, четници су се успани-

чили. И док су са стуба скакали остали борци гром-десетине, Сте-во је већ био у најближем бун-керу и разоружавао четнике. За-тим су освојили још неколико бункера... Ускоро је преко моста

кренула и цела Друга чета. Ра-њеницима је био слободан пут.

Стево Опачић је проглашен за народног хероја 20. децембра 1951. године. Крај рата дочекао је као официр.

Станко Пауновић БЕКСТВО ИЗ КАЗНИОНИЦЕ

После вишемесечног боровка у затвору, група комуниста изведена је јануара 1930. го-дине пред Суд за заштиту државе у Београду. Међу њима је био и млади радник железничке ради-онице из Ниша, Станко Пауновић, родом из села Брсетовца код Не-готина. Због растурања летака и комунистичке делатности група је осуђена на вишегодишњу робију. Станко је добио највише, 16 го-дина строгог затвора! Двадесет трогодишњи младић пребачен је у казнионицу у Сремској Митро-вици. Почели су црни дани ро-бијања, пролазиле године...

Једног дана у пролеће 1941. го-дине Покрајинском комитету за Србију тајним каналима стигло је писмо Станка Пауновића, у то време секретара партијског коми-тета казнионице. Митровачки „бун-товник“ је тражио сагласност за бекство групе комуниста из зат-

вора. Чим је одобрење стигло, Станко је почео припреме.

„Требало је ископати канал дуг 15 метара“, причао је он касније. „У почетку, радили смо само је-дним ножем. Ископану земљу то-варили смо у лавор који је један члан групе ужетом извлачио на-поље, а затим је на ћебету земља одвлачена и растурана по под-руму. Копали смо у лежећем по-ложају по два до три часа, у пот-пуном мраку и готово без кисе-оника! Ваздух је био такав да није могла горети ни свећа! Једно вре-ме била се појавила вода па смо радили потпуно голи у блату и из рупе излазили каљави од гла-ве до пете! Да ноћу не бисмо скренули пажњу стражара, нисмо смели да се перемо, већ смо само мало скидали блато и спавали прљави, а ујутру рано ишли да се умијемо...“

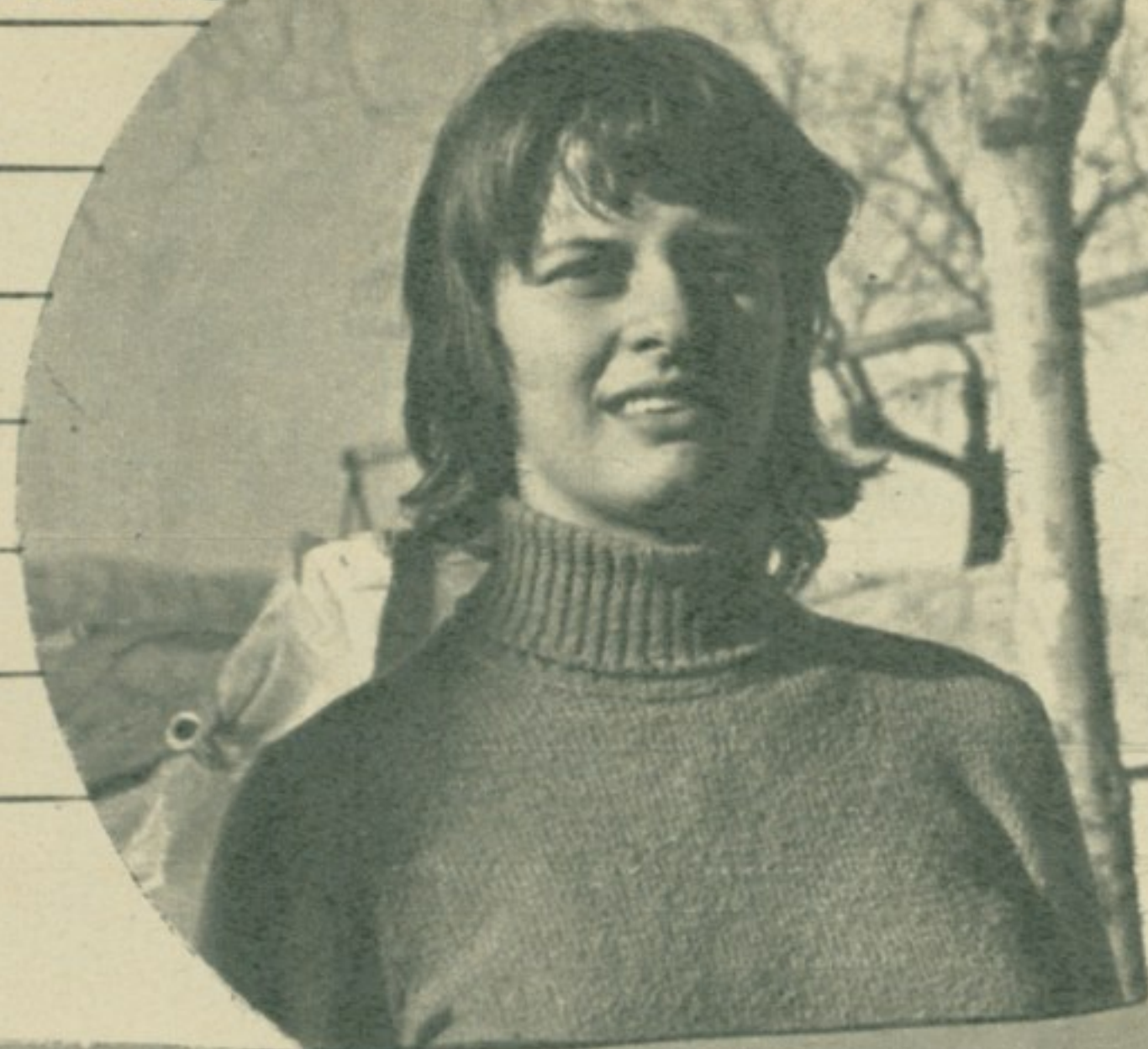
После вишедневног копања, у ноћи између 21. и 22. августа 1941. године један за другим испузали су кроз тунел на слободу Слободан Бајић, Јован Веселинов, Пашко Ромац и други комунисти. Крај казнионских зидина чекао их је Бошко Палковљенић Пинки чији је био задатак да их упуту на Фрушку гору.

Годину дана касније Станко Па-уновић је погинуо у близини села Раковца у Срему. За народног хе-роја проглашен је 25. октобра 1943. године.

БАНА ФИО

У ЦЕЛОМ СВЕТУ САМО ТРИ ЖЕНЕ
ПЛОВЕ МОРИМА КАО ЗАПОВЕДНИЦИ
БРОДОВА ТРГОВАЧКЕ МОРНАРИЦЕ.

УСКОРО ЋЕ ИМ СЕ
ПРИДРУЖИТИ
И ЈЕДНА
ИЗ ЈУГОСЛАВИЈЕ.

ОДЕ БАНА ЗА КАПЕТАНА

Први дан ове школске године донео је студентима Више поморске школе у Сплиту радост поновног виђења. Смех и жагор испуњавали су ходнике. Будући официри на бродовима, сви до једног мушкарци, препричавали су своје летошње доживљаје. Млади бруцоши стајали су по страни — нови другови и просторије још су за њих били непознати.

НЕОБИЧАН СТУДЕНТ

Изненада, настао је тајац. Све главе окренуле су се према улазу на коме се појавила лепушкаста деветнаестогодишња девојка. Пришла је једној групи студената тражећи неко објашњење, а онда, реч по реч, младићи су започели разговор.

Ходницима је брзо прострујала вест да је посетилац школе, у ствари, нови студент наутичког одсека. Сви су се изненадили: свршени студенти тог одсека постајали су капетани бродова, а колико су они знали жена-капетана у целом свету данас има само три! У Југославији ниједна. И уопште, увек је било незамисливо видети жену као члана посаде на броду, поготову као заповедника! Свака част двома Пољацима и једној Русињи, јединим женама-капетанима у свету, али оне су само изузетак. Рад на броду одувек се сматрао мушким послом.

Студенти су мислили да је у питању тренутни женски хир. Међутим, када је девојка заузела своје место у учионици — постало им је јасно да су добили колегиницу.

Бана Фио, како се будући капетан брода зове, држала се тога дана зачуђујуће прибрано.

— Само на изглед — се-

ћа се са осмехом. — Коле-на су ми клецала, а срце тукло док сам ишла према школи! Најтеже је било стати пред студенте и издржати тренутак њиховог запрепашћења... Сетила сам се своје наставнице из хварске гимназије која ме је због претеране живости често прекоревала: „Не знам шта бих дала да те бар једанпут видим уплакану!“ Да је сада била овде! Ипак, стегла сам зубе и решила да уђем у зграду.

Догодило се оно што Бана није очекивала. Истина, студенти нису крили изненађење што се у њиховој школи нашла и девојка, једини будући поморац у сукњи, али већ после првог часа између ње и колега склопљен је „савез“ — другарство које и данас траје.

БРАЖЈА ДЕВОЈКА!

За младиће Више поморске школе у Сплиту жена-капетан више није тема разговора. Бана ће после дипломирања тек морати да полаже посебан испит за звање капетана, мада сви још верују да ће она ипак одустати од своје намере и напустити школу. Али сада се о томе више не прича.

— На равној смо нози! — тврди Бана. — У школу идемо заједно, из школе излазимо заједно, улицама шетамо заједно... Недавно смо ишли у Трогир на излет и кафицу. Онако, приватно, колима. Као добри стари другови! Изгледа да више не примећују да сам женско! То ме брине.

Дани у школи теку уобичајено. Бана се не труди да убеди другове да неће одустати од намере да постане заповедник брода. Учи и спрема се за испите. Сваки слободан тренутак проводи у свом родном

Хвару где јој живе родитељи, мајка просветни радник и отац грађевински инжењер. Са њима се мало виђа. Највећи део времена је на мору — у својој овећој моторној барци.

Будући капетан одлично познаје приобалну навигацију. Чак има и положен испит за управљање моторним чамцем. Осим тога, сматрају је и за изврсног рибара! Лови парангалом, поповницом, гавунаром... Ретко се са мора врати без рибе. Стари рибари често одмахују главом. Понеком се отме и уздах: „Бражја девојка!“

Хварани знају шта Бана студира. Једини они се томе не чуде, јер им је позната њена љубав према мору још од малих ногу. Девојка која у деветнаест година познаје све његове ћуди и на броду се сналази боље од појединих мушкараца — мора бити поморац,

тврде они и препричавају догађај од прошлог лета.

С ЋЕБЕТОМ ПРЕКО ГЛАВЕ

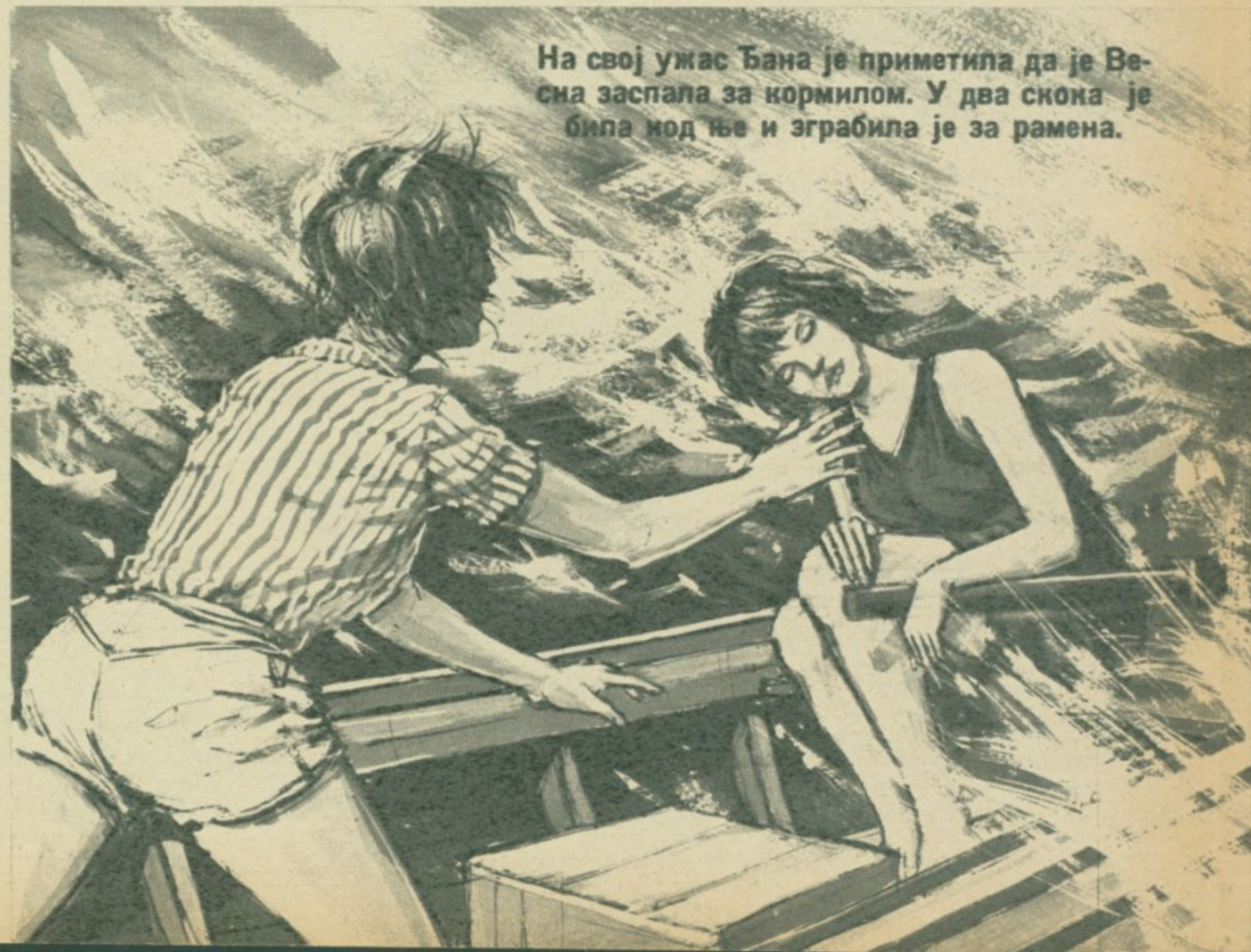
Својом барком Бана се отиснула до Корчуле. Време је било лепо па је повела и неколико другарица. Чинило се да ће излет бити пријатан али на повратку изненада је дунуо јак ветар. Завлада је нека необична провидна тмина — весник буре. Таласи су љуљали барку као орахову љуску.

Девојке су заплакале од страха — прво тихо па све гласније. Од њих Бана није могла да очекује помоћ. Сместила их је у кабину, положила у кревет и покрила преко главе старим ћебетом. Једино је за кормилом оставила другарицу Весну у чију се сталожност уздала.

Провлачећи се између таласа, Бана је веома прибрано водила своју барку. У једном тренутку, на свој ужас, приметила је да је Весна од исцрпљености — заспала за кормилом! Главна јој је клонула преко ивице барке. У два скока Бана је била код ње и зграбила је за рамена! Повукла је назад на палубу управо у тренутку кад је наилазио велики талас који би је сигурно одвукао у море.

Дружина се, на измаку снаге и нерава, довукла у Хвар у сам мрак. Уплакани родитељи са зебњом су чекали своју децу. Једино су били мирни отац и мајка Бана Фио. Њихова кћер пловила је сама и по лошијем времену и увек се враћала жива и здрава. Њихова Бана, будући капетан трговачке морнарице.

П. З.

На свој ужас Бана је приметила да је Весна заспала за кормилом. У два скока је била код ње и зграбила је за рамена.

ШАЦА УБАВИЋ: Ћирлица

ГОЛИМ РУКА

На тебе је ред — пробудиле су га њене речи. — Седам сати је.

Напустивши палубу, Мерилин Бејли је кренула у кухињу да припреми доручак. Морис је управо устајао из постеље да би заменио своју супругу на стражарском месту, кад га је снажан удар о леви бок јахте потпуно расанио. Уз тресак налик на експлозију бродић се опасно заљубао. Обоје потрчаше на палубу.

— То је кит! Изгледа рањен! — повикала је Мерилин.

Огромно чудовиште дивље је ударило о крму остављајући црвен траг крви на води и оплати бродића. Мориса и Мерилин обузео је ужас. Неколико тренутака стајали су укочени од страха загледи у запенушано море и тај велики реп који је и даље ударао претећи да сваког тренутка смрви њихову јахту. Изненада, кит је заронио оставивши их најзад на миру наспред океана црвеног од крви.

БРОД ТОНЕ

На левом боку бродића зјапила је велика рупа, пола метра дуга и тридесетак сантиметара широка, кроз коју је океан свом силином продаирао у потпалубу. Сви покушаји Мориса Бејлија да запуши пукотину остали су без успеха. Вода је већ допирала до саме кабине.

Чак ни сада, после четрдесет минута узалудне борбе, нису могли да поверују да ће њихова јахта потонути и да морају напустити брод. Ипак, убрзо спасење уопште нису сумњали: налазили су се веома близу уобичајених бродских путева.

Пожурили су да припреме гумени сплав, мали чамцац за надувавање и другу опрему предвиђену за овакве случајеве. Мерилин је на брзину сакупљала храну и све што је успела да пронађе стављала у велике пластичне кесе. Морис јој се придружио пребацујући у чамцац једну канту и више великих конзерви са водом. Ужурбано и у тишини спремали су се да напусте бродић. Од сусрета с китом прошло је свега педесетак минута а већ су

се налазили на сплаву и журно се удаљавали од места бродолома. Са тутом су посматрали како њихова „Аурелин“ полако тоне све док и сам врх јарбола није нестао под водом.

Недељу дана пре кобног сусрета с рањеним и разјареним китом, Морис и Мерилин Бејли су се, на свом путу око света, отиснули са обала Панаме у правцу Галапагоса. Био је почетак марта. Лепо време и мирно море обећавали су сигурну и пријатну пловидбу.

Ноћу, шестог дана пута, приликом смене страже приметили су светлу тачку на хоризонту. Убрзо су се довољно приближили да би препознали велики рибарски брод. Сва светла на палуби била су упаљена. Да не би ометали запослене рибаре, Бејлови су променили курс. Док је њихова јахта у благом луку заобилазила осветљено подручје, Морис и Мерилин су се питали шта ли је ловио непознати брод. Тек много касније схватили су да је то највероватније био китоловац... и да је он крив за њихову трагедију.

Све што су сада имали био је гумени сплав и чамцац. Оно мало ствари спасених са потонулог брода остављало им је довољно места да могу седети.

После врелог дана прва ноћ на сплаву донела је освежење, али и прве бригае: гумени сплав је требало повремено пумпати а вода у конзервама била је готово сва слана — ни сами нису знали како. Почеше да загледају небо тражећи и најмањи трачак облака у ужареном плаветнилу — једину наду полагали су у кишу.

Иначе, претила им је страшна смрт од жеђи кад потроше воду из канте.

Првобитни оптимизам полако је нестајао. Око 300 морских миља (540 км) делило их је од најближих острва из групе Галапагос, а југоисточни ветар, иако слаб, носио их је у сасвим супротном правцу.

Пет дана трпели су жеђ, а тада се небо изненада замрачило. Из тмурних облака севале су муње, громови су се низали као топовска паљба. Била је то права електрична олуја — али без иједне капи кише. Зато су још више смањили следење воде.

У борби за голи живот дани су, налик један на други, брзо пролазили. Одушевљење због првих сусрета са радозналим огром-

Када је огромна морска неман из које је куљала крв поново замахнула репом, Морис је схватио да је са њиховим бродићем готово.

ним морским корњачама убрзо је спласнуло. Чешање грубих оклопа о дно сплава, које је корњаче веома забављало, могло је озбиљно оштетити танке гумене зидове сплава. Морис и Мерилин били су приморани да своје једино друштво веслима терају од себе. Ворећи се против ових упорних и настрљивих пријатеља, убрзо су ухватили прву корњачу и убили је, иако нерадо, да би обогатили своје скромне залихе хране.

Ујутру осмог дана управо су доручковали када су у даљини угледали — брод. Био је удаљен око две миље и приближавао се! Под бледом јутарњом светлошћу изгледао је као брод из снова...

Прва сигнална ракета коју је Морис покушао да испали — уопште није полетела. Следеће две су биле исправне, али са брода није стигао никакав одговор. Лађа се, прошавши на свега миљу од њих, већ удаљавала. Нису их приметили.

ЛОВИЛИ СУ ЗИХЕР-НАДЛАМА!

Залихе хране брзо су нестајале, а међу стварима које су успели да спасу у тренутку бродолома није било ни једне једине удице! Јата риба окупљала су се око сплава привучена крвљу и отпацима корњачиног меса а они нису имали чиме да их хватају.

Најзад је Мерилин дошла на спасоносну мисао: из кутије за прву помоћ извадила је неколико сигурносних игала. За свега неколико тренутака, савијене у мале кукице, игле су постале удице. Ускоро је заризла и прва риба. Само

глад и грчевита жеља за одржањем могле су да их натерају да једу сирово рибље месо.

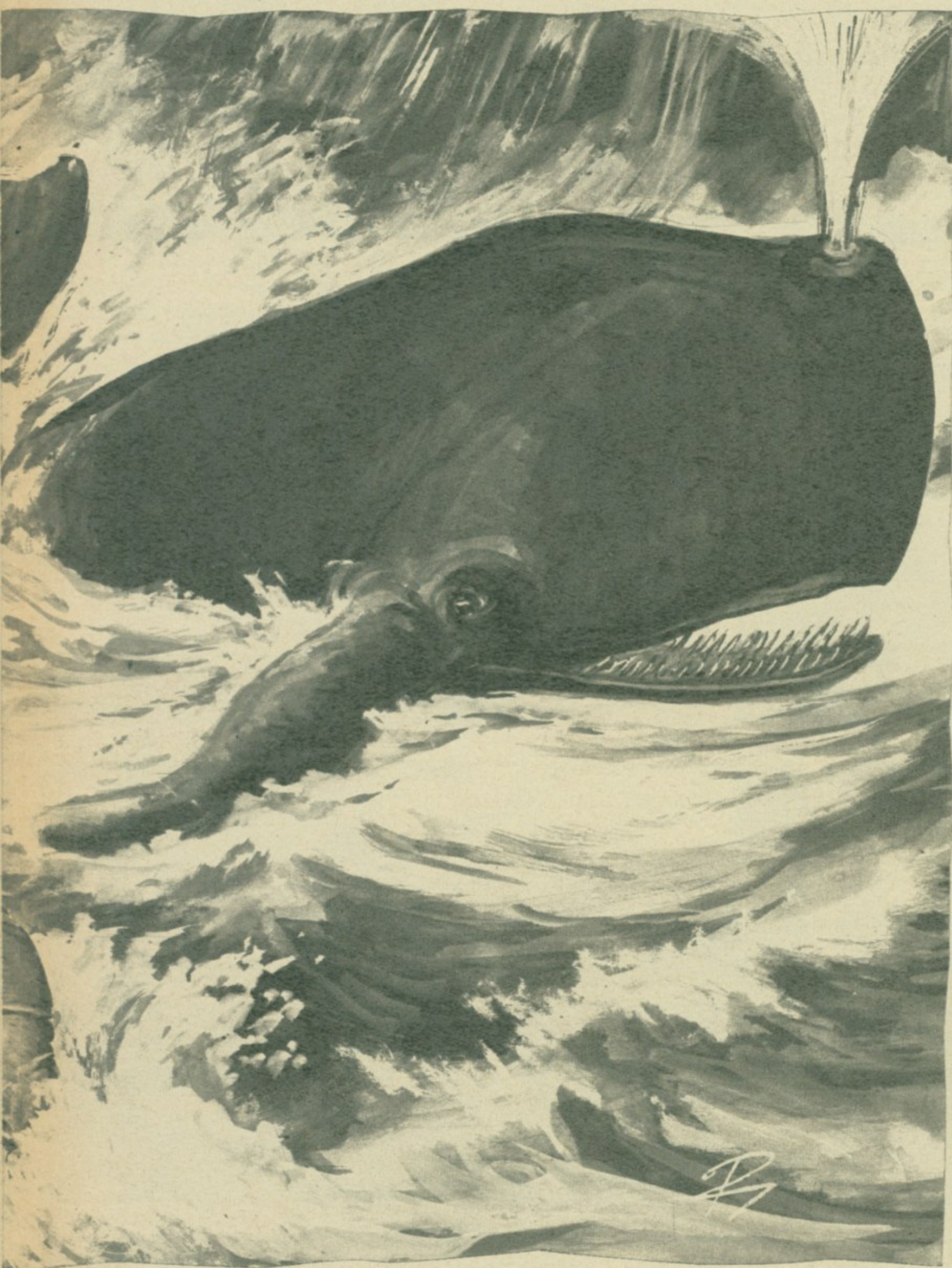
У току прве две недеље често су наилазили на китове. Један од њих, међутим, није тек прошао као остали. Огромна уљешура изронила је иза самог сплава. Јак млаз ваздуха и воде натерао је Мерилин да размакне улазно крило њиховог платненог заклона. Тада су је угледали. Скамењени и занемели седели су једно уз друго питајући се шта ће морска грдосија да учини. Из отвора на ње-

ној глави зашитао је нови млаз влажног ваздуха и попут кише се сручио на Бејлијево који су се припремали на најгоре. Коначно, уљешура се полако удаљила и заронила, готово вертикално наниже, и не узбуравши при том мирну површину океана...

Приближавао се хладнији период. Дани су били све свежији, а ветар све јачи. Бескрајно дуга преподнева кратили су сада играјући карте, шпилом који је Мерилин направила од неколико листова хартије.

Тек после три недеље

МА НА АЈКУЛЕ

пала је прва киша. Јак јужни ветар претворио је море у стравичан пејзаж црних покретних брегова... Али, најзад су нахватили толико драгоцену воду.

Тих дана уловили су и другу корњачу. Истиснени и засићени свакодневним оброцима рибе, готово су уживали жваћући комаде сировог корњачиног меса. Ипак, из дана у дан њихове првобитне наде уступиле су место све већем очајању. Гумени сплав полако је попуштао. Непрестано избацивање воде скратило је и пореметило ионако

ретке часове одмора. Били су сваког дана све мршавији.

КОРЊАЧА У ЗАПРЕЗИ

Тек двадесет шесте ноћи појавио се други брод. Мало, нејасно сазетло са хоризонта приближавало се све ближе док светлости на палуџи нису јасно оцртале његове контуре. Био је то неки танкер. Стојећи у чамцу, Морис је испалио ра

кету. Винула се увис обасјавши море око чамца и сплава. У ту трепераву црвенкасту светлост над океаном биле су уложене све њихове наде. Свега неколико тренутака ракета је торела. Затим се ноћ поново склопила над њима, а брод је настао свој пут постајући поново мало, нејасно светло на хоризонту.

— Трећи пут бићемо срећнији — Мерилине речи тешко су могле да га утеше у том тренутку.

Април је донео нове кише. Средином месеца ухватили су огромну корњачу.

Снажног мужјака упрегли су да вуче сплав. Нису веровали сопственим очима: животиња је повукла сплав право ка Галапагосу! Закључујући да ће две корњаче брже вући него једна доживели су потпун неуспех. Други мужјак кога су потом ухватили није имао развијен смисао за оријентацију — запливао је у свим супротном правцу.

Прошао је и трећи брод, ближе од претходних и отпловио. После два дана — и четврти.

Дани су једнолично процицали. Мерилин их је пажљиво бележила на унутрашњој страни платненог заклона. Већ два месеца како као уклету лутају океаном!

Једна за другом појавиле су се не баш безазлене рупице прво на чамцу а затим и на сплаву. Имали су, додуше, сав потребан материјал и упутства, али залепити оштећена места на сред океана није било ни најмање једноставно. Гумирани слој платненог шатора местимично се потпуно излизвао од сунца и соли и сада је непрекидно пропуштао воду. Чак и када киша није падала, унутрашњост сплава била је увек влажна. Мај је донео и прве болести: тровања устајањем водом и поквареним риблим месом.

Шездесет петог дана после бродолома поново су угледали брод. Ти сусрети нису их више нарочито узбуђивали. Били су, на неки начин, срећнији сами у свом непрегледном воденом царству. Бродови су у том њиховом свету постајали уљези који ремете свакодневни мир на смрт осуђених.

Наредних шест недеља није прошао ниједан брод.

ДА ЛИ ДА ЈЕ ГРДИ?

Киша је почела да пада скоро сваког дана. Закљадило је. Са лошим временом и узбурканим морем дошло је и треће зло — рибе су све ређе „гризле“. Често су били приморани да пецају и онда када море није било мирно.

Једног дана, тек што је Морис прешао у чамцац и припремио удицу, таласи су изненада нарасли. Пре него што је, ужаснут, успео да упозори Мерилин, огромна црна и ледена маса сручи-

ла се на њега. Нашавши се дубоко под водом, није губио присебност: свом снагом трудио се да што пре изрони. За то време, занемела од страха, Мерилин је зурила у преврнути чамцац. Неизрециво олакшање обузело је када се на површини, крај сплава, појавила Морисова глава.

Временом су се навикли на друштво морских паса и нису више зазирали од њих као у почетку. Заиста, ајкуле ниједног тренутка нису показале занимање за људе — у тим водама имале су очигледно довољно хране. Ипак, привучене обликом и бојом гуменог сплава, читаве породице кружиле су око њих, понекад тако близу да су их могли и руком дотаћи.

Узбуђени повици прекинули су једног дана Морисов поподневни одмор. Није знао може ли да верује очима: у рукама његове жене налазио се мали, живи морски пас! Брзо су га савладали и убили и док га је Морис у чамцу чистио и припремао за јело, окретна Мерилин ухватила је, голим рукама, још две ајкуле сличне величине. Помажући јој да их савлада изненађени Морис, није знао треба ли да се диви њеној храбрости или да је грди.

Неочекивани улов повратио им је добро расположење.

БРЗО У ЧАМАЦ!

Време се поново пролетило, море је постало изузетно мирно. За бродоломницима је остало већ више од сто дугих дана непрекидне борбе са океаном. Сада су наступили заслужени часови одмора.

— Морисе! Морисе! — једва је Мерилин успела да га пробуди из дубоког сна.

— Брзо у чамцац! Приближава се брод!

У први мах помислио је да се то њој само привиђа. Ипак, угледао је готово нестваран приказ: мали бели рибарски брод ишао је право према њима. Пуни наде почеше да машу пластичним кабаницама. Али брод је прошао крај сплава не успоравајући кретање.

— Врати се, молим те врати се! — Мерилин је плакала. Није могла да верује да их нико с брода није опазио.

— Немамо више чему да се надамо — рекао је Морис уморно. — Остајемо опет сами са морем и рибама.

Али, када је у следећем тренутку подигао главу, помислио је да сања — брод се враћао.

Спас је дошао сто седамнаестог дана. Тринаест дана касније, 30. јуна 1974. године, коначно су стигли на Галапагос. Ни после свега идеју о пласидби око њих нису напустили. По повратку у Енглеску, они планирају да од добијене одштете поново купе брод и отисну се на океан.

С. С.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ...

Био је петак, три по подне. Управо сам размишљао како да проведем викенд кад је зазвонио телефон. Јавила ми се стара пријатељица Мишела Дипон, иначе позната као сценариста на телевизији.

— Жеди, како намераваш да проведеш сутрашњи викенд?

— Управо размишљах о томе...

— Зашто не би дошао у Санлис — цркунтала је из слушалице.

— А шта се то догађа у Санлису?

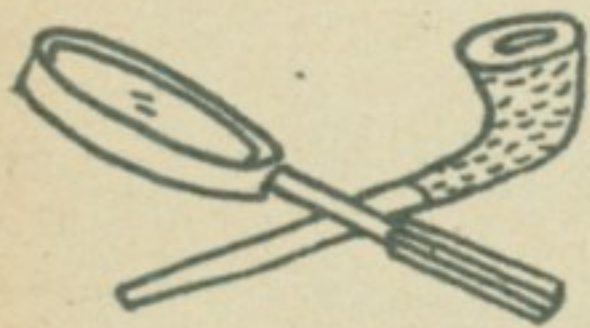
— Ништа нарочито, снимамо један криминалистички филм. Наслов је „Тринаест лешева“.

— Је л' то серија од тринаест наставака... — упитао сам.

— Браво, Жеди! Види се да си полицајац.

И да не дужим, Мишела ме је убедила да одмах седнем у кола и кренем у Санлис. Никога нисам морао да питам за место снимања јер су телевизијска кола с уређајима већ привукла масу радозналих. Дочекала ме је Мишела у шортсу и летњој блузи:

— Сад ћу те упознати са целим друштвом — чаврљала је.

Друштво је заиста било „као на филму“. Режиер Жак Мартен огрсман брадња са сомбрером такође огрсним. Поред њега стајала је са књигом снимања и хронометром у руци Леона Лефер. Камерман Ким Лерој, висок, равнодушан момак стајао је са две младе глумице и на крају звезда филма Роберт Дарнел.

Мада је имао већ шездесет година — играо је улогу заводника. Од некадашње привлачности очувао је само дубок и снажан глас.

Кад сам ја наишао, њему је давала „шлагворт“ Боби Рондо млада глумица која је много обећавала.

Убрзо су ме сви као пријатеља Мишелиног прихватили не распитујући се много ни ко сам ни шта сам.

Режиер Мартен пришао

ПАЗИ, СНИМА СЕ!

ми је и тапшући ме по леђима рекао:

— Баш лепо што сте дошли! Само, молим вас да се склоните у неки угао док снимамо. Да не уђете у кадар! Сви на места! — окренуо се екипи. — Почини снимање!

Сместио сам се у једном углу љутећи се на себе што сам пристао да дођем а да се претходно нисам распитао где ће се снимати. Напољу тако сија сунце а ја сам чучао у затвореном простору. Снимало се у импровизованом лсвачком павиљону, а играла се сцена између Дарнела и Боби.

Режиер је давао последња упутства, сниматељ подешавао камеру а секретарица режије Лесна подешавала хронсметар. Пала је прва клапа.

Главни глумац се баца на Боби која се сруши на лежај.

— Добро! Сеци! — викнуо је режиер — Настављамо после шест минута и шест секунди...

Секретарица је подесила хронометар и забележила његове речи.

— Како је било? — питао је главни глумац дижући се.

— Одлично — одговорио је режиер. Цела екипа почела је да се тапше по раменима, уз узвике:

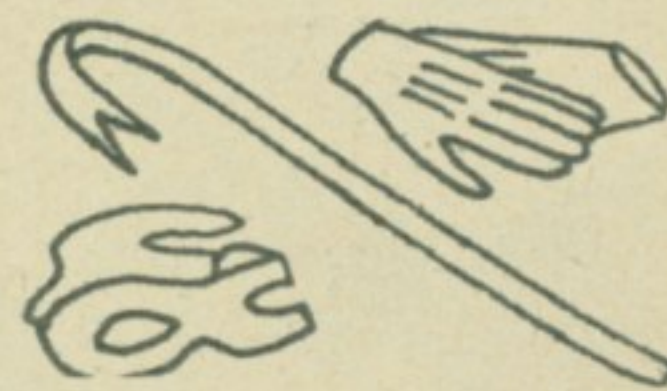
— Маестрално! Браву-розно! Дивно!

— Погледај само ове лажљивце! — Пришла ми је Мишела. — Кад би само знао како се међу собом мрзе. Леона је пропала глумица и зато страшно мрзи Дарнела. Једном давно рекла му је у лице шта мисли о њему и он јој се одужио — никад више није добила ниједну улогу. Да би преживела, морала је да

коме су се налазили само отворени знаци навода „и бројка 9,9...“

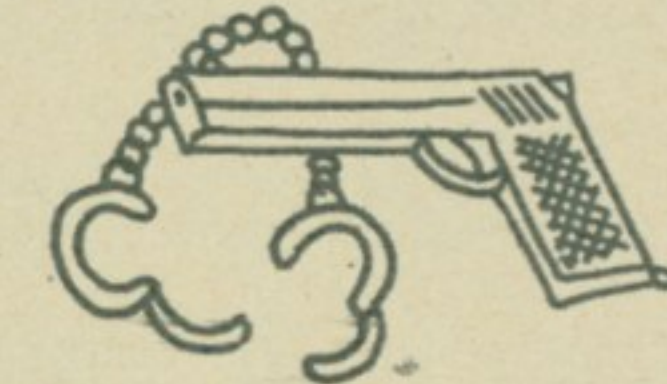
Шта ли је ово могло да значи? Нешто ми је говорило да је овај папирић изгубио убица. И нехотице почео сам да се присећам разговора који су водили чланови екипе. Сви су могли да буду убице!

Ускоро је дошла и полицијска екипа. Пошто су завршене све формалности, пришао ми је дежурни инспектор:

— Према вашим речима колега Жеди, свако од присутних могао би да буде убица а заједнички мотив је — мржња према Дарнелу. Осим тога и оно помињање броја 9,9 могло би нешто да значи.

— Драги колега — рекао сам — ја не верујем ни у какву случајну подударност. По мом мишљењу неко се после вечере искрао, отишао у Дарнелову собу, а ми то нисмо ни приметили, и убио га. Кад се вратио међу нас, сетио се да нема цедуљице и онда почео да измишља причу у коју је уметнуо бројку 9,9, тако су сви у вези с тим бројем испричали по нешто. На тај начин сви су могли испасти сумњиви. Међутим, као што у стварности увек бива, убица је направио једну несмотреност. Бројке су се односиле на нешто што га професионално оптужује. Убица је

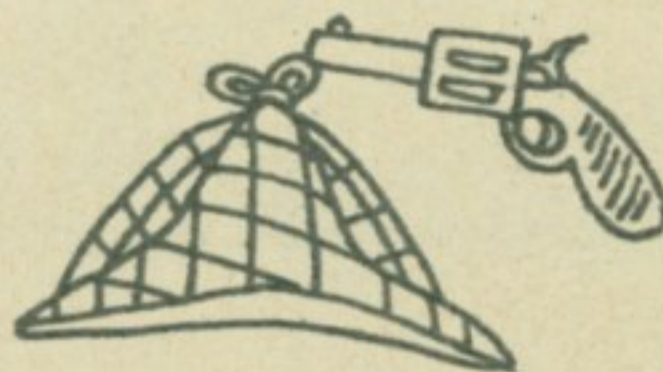

Драги читаоци, пошто сте пажљиво прочитали ову детективску загатку покушајте да одговорите ко је убио главног глумца Дарнела и какву је грешку направио. Уколико нисте расположени да будете детектив, прочитајте решење на страни 31.

се прихвати посла секретарице.

— А Боби Рондо?

— Ни њу не оставља на миру Дарнел. Непрекидно је критикује. Не знам јеси ли малочас приметио, како је гурнуо на лежај, јаче него што је сцена захтевала.

— А Жак Мартен — наставио сам да запиткујем радознало јер ми је било досадно. — Изгледа да се он са Дарнелом добро слаже:

— Вараш се, то је само на преи поглед, и њему ради о глави. Већ сви знају, сем Мартена, да ће идуће недеље снимање наставити нови режиер.

— А шта је с тобом, мала моја — упитао сам већ обесхрабрен толиком међусобном нетрпељивошћу.

— Ни мене не оставља на миру. Мој текст увек

изокрене или га једноставно не изговори.

Одједном више ми се није остајало овде. Помислио сам да би било најбоље да се покушим и викенд наставим за свој рачун, на неком месту где нема толико мржње.

Међутим, најавили су паузу, и сви су кренули у башту на вечеру.

После јела остали смо уз сто разговарајући.

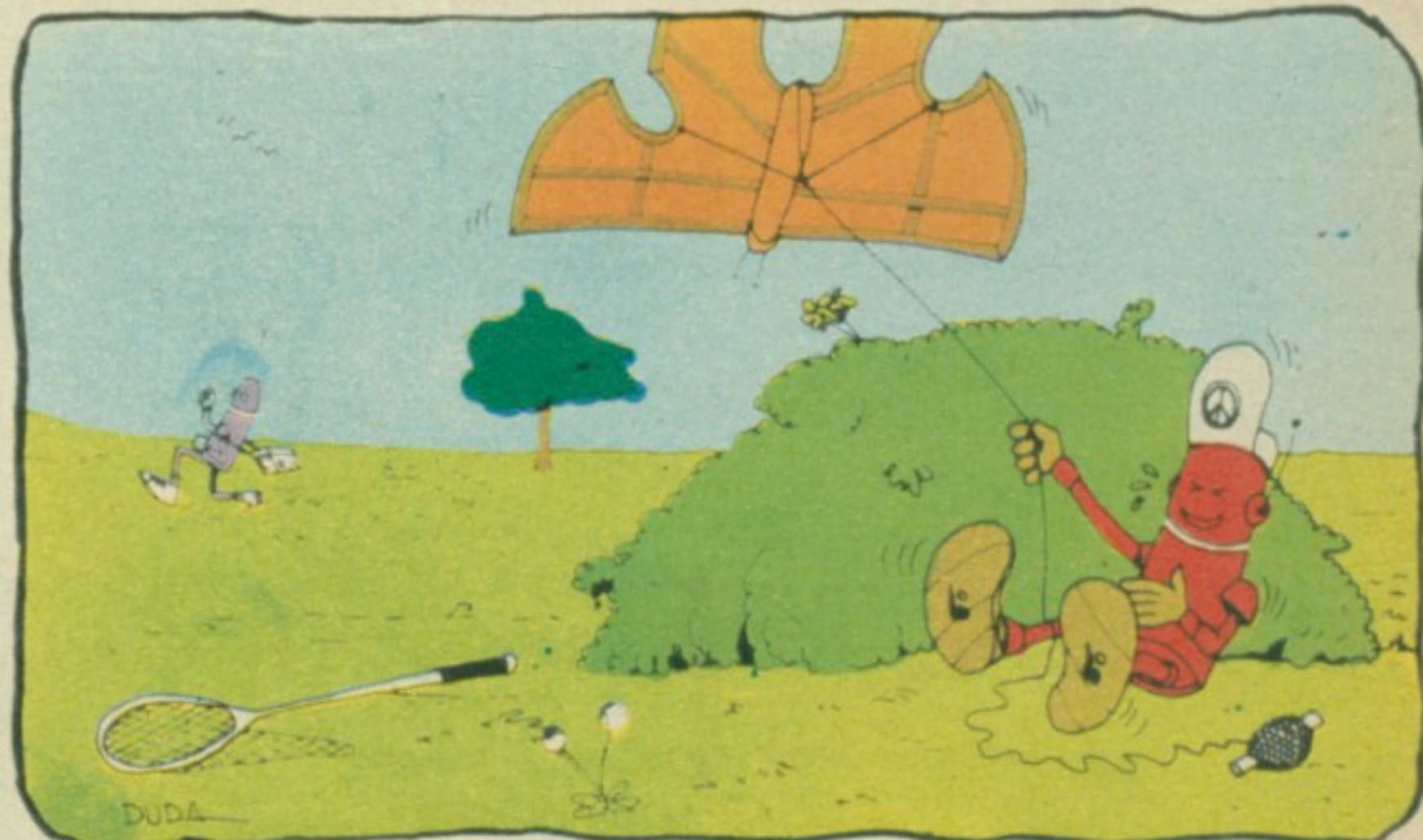
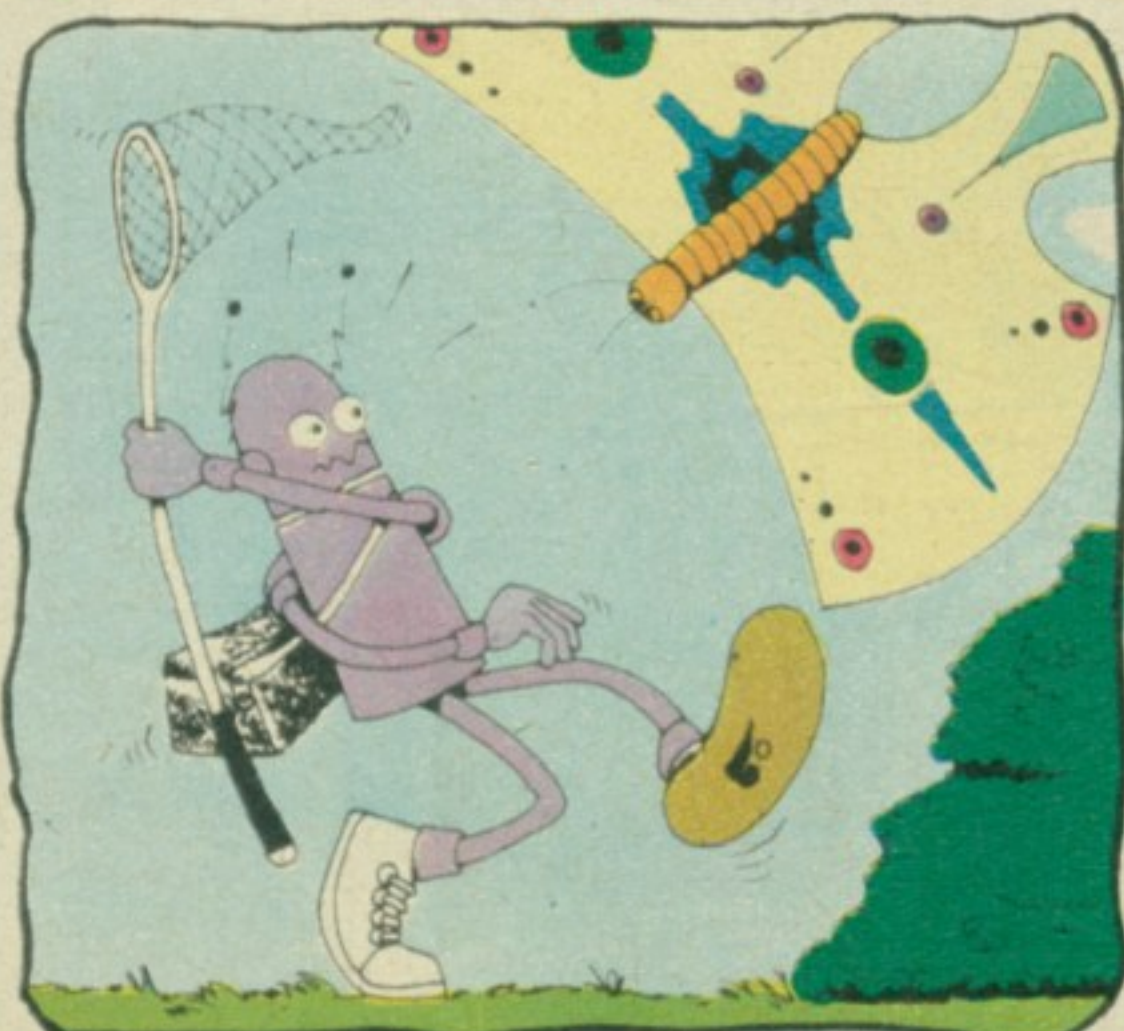
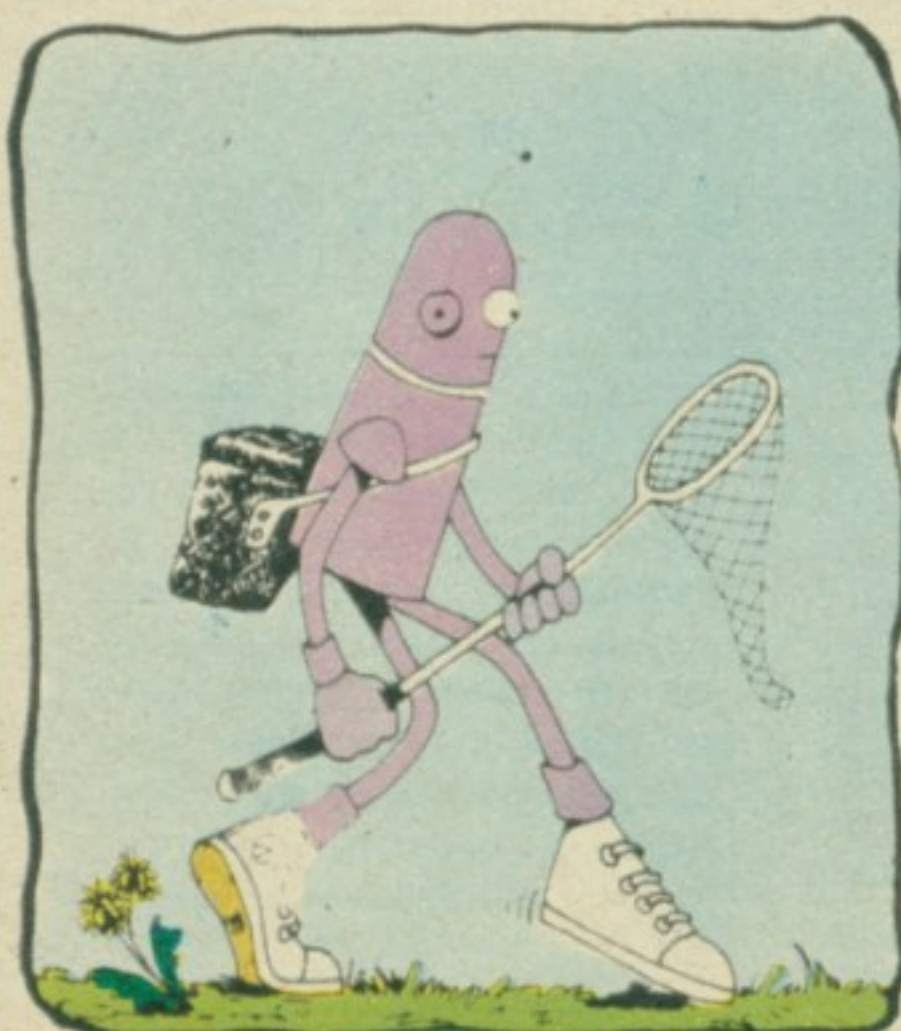
Боби Рондо је испричала неки прастари виц из којег сам запамтио само број девет деветина. На то се надовезала Леона: њен син има 9 година и 9 месеци. Једном речју све се почело вртети око бројке 9,9. Изненада, синило ми је да нема главног глумца Дарнела. Запитао сам остале где је. Неко је рекао да је отишао за тренутак до своје собе на спрату.

На жалост, био је у својој соби, али мртав! Неко му је просвирао метак кроз слепосочицу. Због галаме пуцањ нико није чуо. Поред кревета нашао сам један отцепљен папирић на

ШРАФКО

Рип Кирби: НОВА АТЛАНТИДА

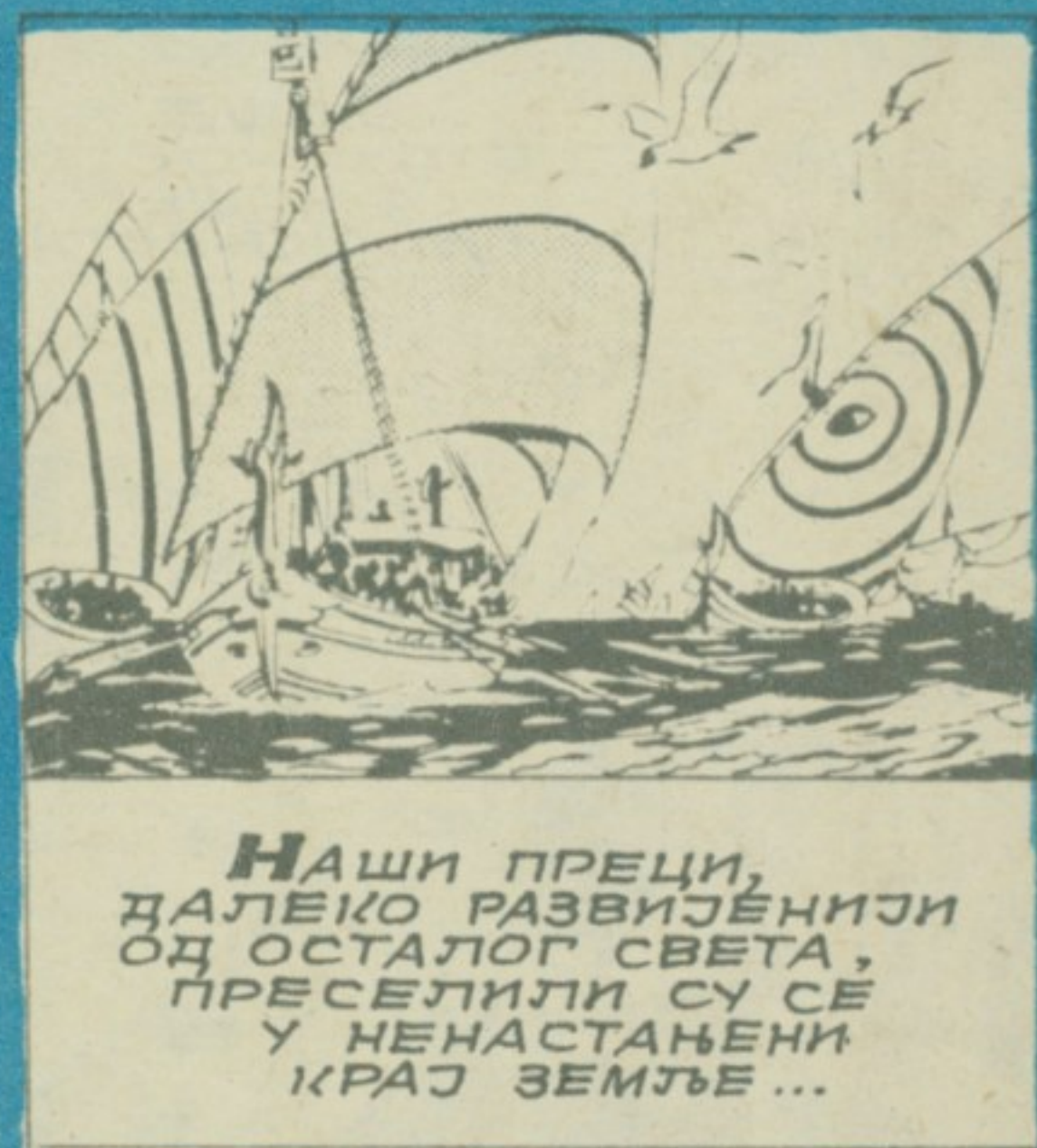

МОЖДА
СЕ ОВДЕ
БРИЈУ
ПОМОГУ
АТОМСКЕ
ЕНЕРГИ-
ЈЕ АЛИ
ЈА
ОСТАЈЕМ
ВЕРАН
БРИЈАЧУ.

СУТРАДАН...

ПРЕДСЕДИЧЕ,
ЖЕЛЕЛИ БИС-
МО САМИ
ДА
РАЗГЛЕ-
ДАМО
ГРАД.

У РЕДУ.
ПОРАЗ-
ГОВА-
РАЋЕМО
ЧИМ
СЕ
ВРАТИТЕ.

МИСЛИО
САМ
ДА ЋЕ
ГРАДОВИ
БУДУЋ-
НОСТИ
ИМАТИ
ПОКРЕТ-
НЕ
ТРОТО-
АРЕ.

АЛИ
ЉУДСКО
ТЕЛО
МОРА
ДА СЕ
КРЕЋЕ
ДА БИ
ОСТАЛО У
ЖИВОТУ.

НЕ
МОЖЕМО
НИШТА
КУПИТИ
ЈЕР
НЕМАМО
НОВЦА.

НИЈЕ ТИ
ПОТРЕБАН.
ОВДЕ
ЈЕ
СВЕ
БЕС-
ПЛАТНО.

УЗЕЋУ ОВАЈ ТИГАЊ.
ПИШЕ ДА
ПРЖИ БЕЗ
ЗАГРЕВАЊА!

ЉУДИ МЕ
ЗАПАЊЕНО
ПОСМАТ-
РАЈУ.
ЈЕСТЕ ЛИ
ПРИМЕТИЛИ
ДА САМ
ЈЕДИНО
ЈА
ЋЕ-
ЛАВ?

СИГУРНО
СУ РЕШИЛИ
ТАЈ
ПРОБЛЕМ.

КАКВИ
СУ
ВАШИ
УТИС-
ЦИ,
РИПЕ?

ТЕШКО ЈЕ
ПОВЕРОВАТИ
ДА НЕКО
ЖЕЛИ СВЕ
ОВО
УНИШТИТИ
ДА БИ СЕ
ДОКОПАО
ВЛАСТИ.

МОЖДА ЈЕ ТО
НЕКО ИЗ
СПОЉАШЊЕГ
СВЕТА КО ЈЕ
УСПЕО ДА ПРО-
ДРЕ У НОВУ
АТЛАН-
ТИДУ?

НЕ
ЗНАМ,
АЛИ
УЗНЕ-
МИ-
РЕН
САМ...

СВЕ ВИШЕ
САМ
УБЕЂЕН
ДА ЈЕ У
ПИТАЊУ
НЕКО
КО
ПРИПАДА
МОМ
СВЕ-
ТУ...

МА КО
БИО,
НАДАМ СЕ
ДА ЋЕТЕ
ГА
ПРОНАћи.

АКО СЕ
ДОЧЕПА
ВЛАСТИ
ОВДЕ
ЛАКО ЋЕ
ПОКОРИТИ
ОСТАЛИ
ДЕО
ЗЕМЉЕ.

НЕ ЗНАМ
ОДАКЛЕ
ДА КРЕ-
НЕМ...

МОЖДА ЈЕ
НАЈБОЉЕ
ДА МУ
ДОЗВОЛИМ
ДА ОН МЕНЕ
ПРОНАђе...

ТЕ
НОГИ...

СИГУРАН
САМ ДА
ЈЕ ВЕЋ
САЗНАО
ЗА МОЈЕ
ПРИСУСТВО.

ВИШЕ
БИХ
ВОЛЕО
ДА
ВИДИМ
СВЕТ
У
МИРУ.

ПОШТЕДИТЕ
МЕ СВОЈИХ
ПРОПО-
ВЕДИ?

ДОНЕСИ
ЈЕЛА И
ПИЋА.

МИСЛИО САМ ДА
ОВДЕ НЕМА
„РОБОВА“, КАКО
ИХ ВИ ЗОВЕТЕ?

ЈА ИХ ИМАМ.
ЈЕДНИ СУ РОБЕНИ
ДА ГОСПОДАРЕ, ДРУГИ
ДА СЕ ПОКОРАВАЈУ?

КСЕНА, ВАШЕ ЛИЦЕ
МИ ЈЕ ВЕОМА
ПОЗНАТО.
ДА ЛИ СТЕ
НЕКАДА
БИЛИ У
СПОЉАШ-
ЊЕМ
СВЕТУ?

НИКА-
ДА.

ЈА
САМ
ВАС
ИПАК
НЕГДЕ
ВИДЕО...
КСЕНА НА
ГРЧКОМ ЗНА-
ЧИ ТУЂ, СТРАН.
КО ВАС ЈЕ ТА-
КО НАЗВАО И
ЗАШТО СЕ ТОЛИ-
КО РАЗЛИКУЈЕ-
ТЕ ОД ОСТАЛИХ
ЉУДИ ОДАВДЕ?

МНОГО ПИТАТЕ.
РЕКИ ЋУ ВАМ
ЗАШТО ЖЕЛИМ
ДА ЗАВЛА-
ДАМ...

НАШ ПРЕДСЕД-
СЕДНИК ЈЕ
СЛАБИЈА И
КУКАВИЦА?
ТО ЈЕ ДОКА-
ЗАО И
ТИМЕ ШТО ЈЕ
ВАС ПОЗ-
ВАО.

АЛИ
СЛАВА
КОЈУ
ЖЕЛИТЕ
ДА
СТЕКНЕТЕ
ДОНОСИ
ПРОПАСТ?

НЕ ВЕРУЈЕМ
ВАМ. АЛИ,
СВИЊАТЕ
МИ СЕ.
ИМАМО
НЕЧЕГ
ЗАЈЕД-
НИЧКОГ...

ПРИДРУЖИТЕ МИ СЕ
И ЗАЈЕДНО БЕМО
ЗАВЛАДАТИ НОВОМ
АТЛАНТИ-
ДОМ.

СЕТИО
САМ СЕ?
ЗНАМ
КО ЈЕ
ОНА?

КСЕНА,
МОГУ
ДА СЕ
ИЗЛАДИМ
ДА
ВАШИ
РОДИТЕ-
ЉИ
НИСУ
ЖИВИ.

УМРЛИ
СУ ДОК
САМ ЈОШ
БИЛА САСВИМ
МАЛА.

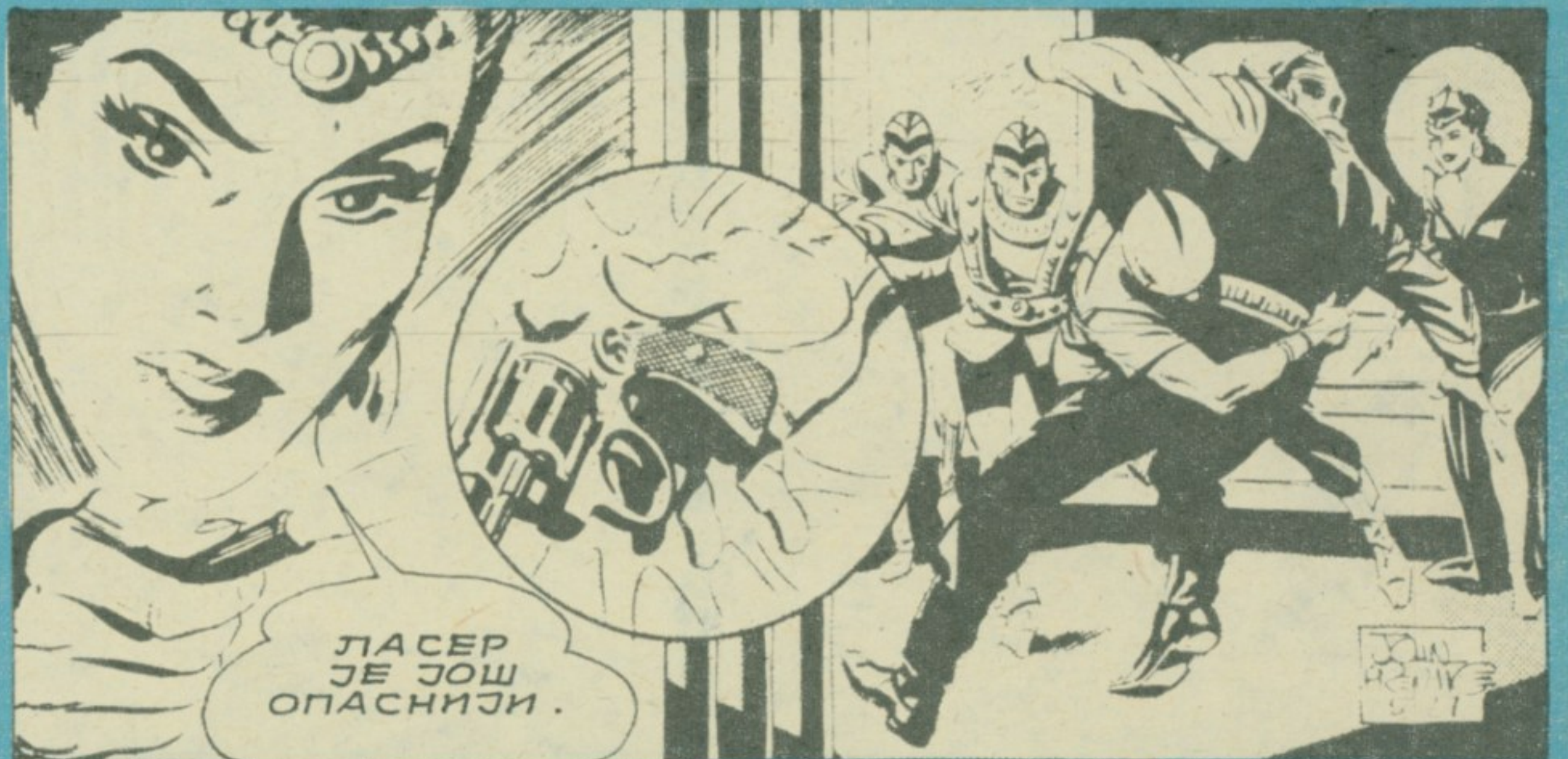

ПРЕ
ВИШЕ
ГОДИНА
ТРЕБАЛО
ЈЕ ДА
РЕШИМ СЛУ-
ЧАЈ ЈЕДНОГ
МУШКАРЦА
И ЖЕНЕ...

ЊИХОВ АВИОН СРУШИО
СЕ У ЏУНГЛИ... ОВДЕ
НЕГДЕ. ТЕЛО
ЊИХОВЕ
ДЕВОЈЧИЦЕ
НИКАДА
НИЈЕ ПРОНА-
ЂЕНО?

ШТА
ХОРЕТЕ
ТИМЕ
ДА
КАЖЕТЕ?

БОМБЕ
СУ БАЧЕНЕ
И ПОСАДА
ЛЕТЕБИХ
ТАНИРА
УПУТИЛА СЕ
У ПРАВЦУ
НОВЕ
АТЛАНТИДЕ...

ПОСЛУШАЛИ
СУ МЕ.
АЛИ ВИ ИХ
НЕ
СЛЕДИТЕ ?

НЕ, ИМАМ
ДРУГИ
ПЛАН...

КОЈЕ
ДУГМЕ ДА
ПРИТИСНЕМ
ДА БИСМО
СЕ
СПУСТИЛИ
У НУЈОРК ?

НУЈОРК ?
АЛИ ЈА
ЖЕЛИМ
ДА СЕ
ВРАТИМ
НА
НОВУ
АТЛАН-
ТИДУ...

ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ
СВЕТ ЋЕ БИТИ
МНОГО СИГУРНИЈИ
АКО ВИ БУДЕТЕ
У НУЈОРКУ...

ИЗГЛЕДА
ДА СВЕ
ЗНАТЕ ?
ОНДА
САМИ
НАСТА-
ВИТЕ
И ДА
УПРАВ-
ЉАТЕ...

НЕОБИЧНА
ЛЕТЕЛИЦА
ЈЕ НАД
НУЈОРКОМ...

А НЕГОВИ СТАНОВНИЦИ...

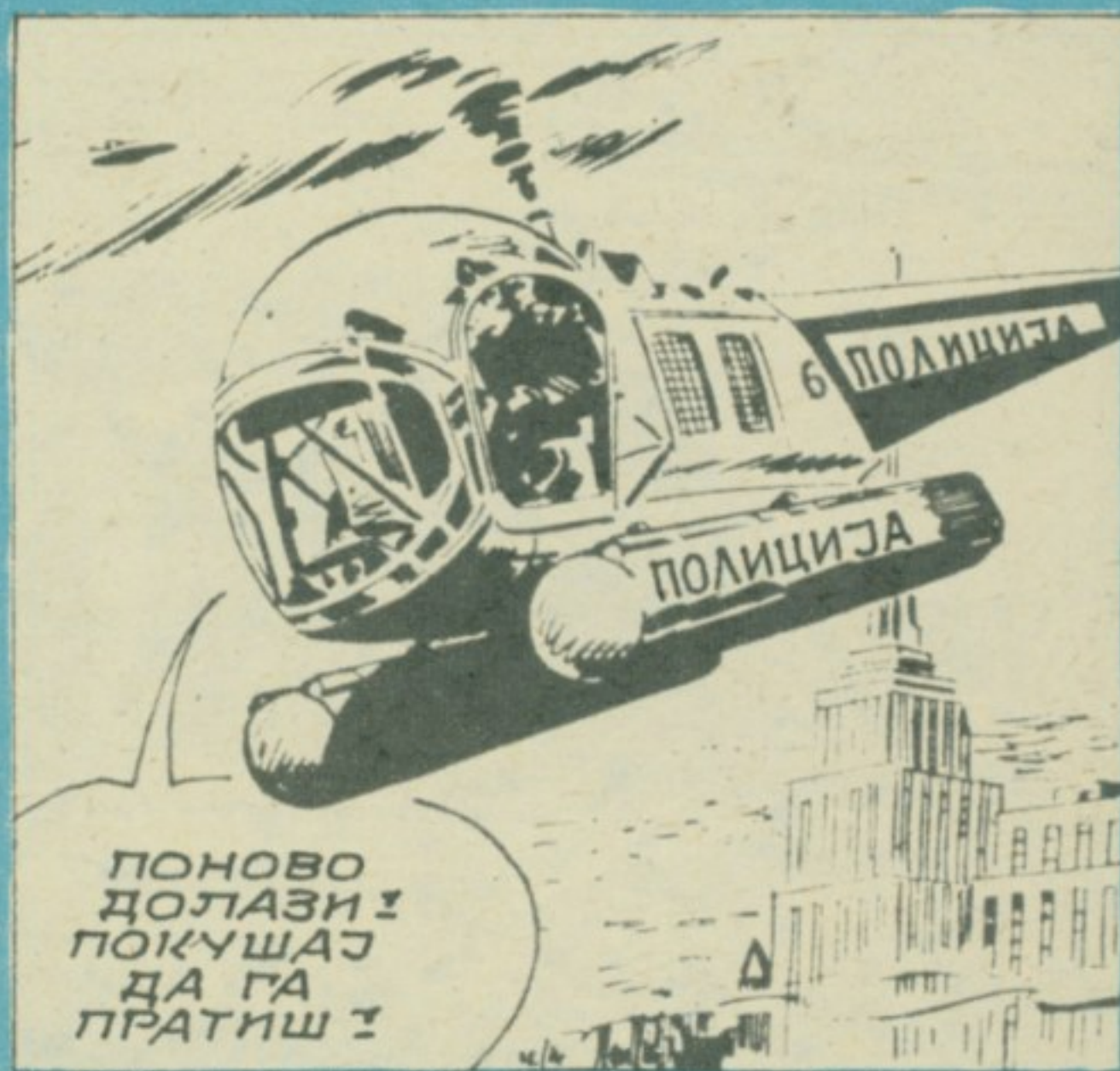
ЛЕТЕБИ
ТАНИР ?
ЗОВИТЕ
ПОЛИЦИЈУ ?
ЗОВИТЕ
ВОЈСКУ ?

ЈЕ ЛИ
ОПАСНО ?
ТРЕБА
ЛИ ДА СЕ
САКРИ-
ЈЕМО ?

НЕКОЛИКО
МИНУТА КАСНИЈЕ...

ХЕЈ ?
ОВО ЈЕ
ЧИКАГО ?
ПРЕЛЕТЕО
САМ
АЕРОДРОМ
У НУЈОРКУ...

ПОНОВО
ДОЛАЗИ ?
ПОКУШАЈ
ДА ГА
ПРАТИШ ?

МАЛО
ЈЕ НЕДО-
СТАЈАЛО
ДА
УДАРИМ
У ЕМПАЈЕР
СТЕЈТ
БИЛДИНГ.

ГУБИМ
КОНТРО-
ЛУ ?

СА НЕКЕ
ДРУГЕ
ПЛАНЕТЕ ЈЕ ?
НЕ СМЕЈУ
НАМ
УМАБИ ?

ЊУЈОРШКА
ПОЛИЦИЈА
ПОКУШАВА
ДА СТИГНЕ
„ОСВАЈАЧЕ
ИЗ
СВЕМИРА“.

ПРОПАДАМО!
СПРЕМИТЕ
СЕ ЗА
СЛЕТАЊЕ
У МОРЕ!

ЕНО
ГА!
НАШ
ЈЕ!

ТОНЕМО...
КАО
КАМЕН!

МОРАМО
ШТО ПРЕ
ОДАВДЕ!

ИЗВУКЛИ
СМО СЕ!

ТО СУ
МАР-
СОВЦИ!

ДРЖИТЕ
ИХ НА
НИШАЊУ,
МАЛВЕНЕ!

УГЛЕДАЛИ
СУ НАС.
СВЕ ЋЕ
БИТИ У
РЕДУ...

СПРЕМИТЕ
СЕ ЗА
НАПАД!

ЗДРАВО, РИПЕ.
МИСЛИМ ДА
ВИШЕ НЕ
ЖЕЛИМ
ДА СЕ
ВРАТИМ
НА НОВУ
АТЛАНТИДУ.

КСЕНА
ЈЕ СРЕЋНА,
ЗЕМЉА ЈЕ
СПАСЕ-
НА. СВЕ
СЕ
ДОБРО
ЗАВР-
ШИЛО...

ДЕСМОНД !

ЈАДНИ
ДЕСМОНД.
БИО ЈЕ
ТАКО
ЗАБРИНУТ
И НЕСРЕ-
ЋАН НА
НОВОЈ
АТЛАН-
ТИДИ...

КАКО
ДА ГА
ВРАТИМ
ОВАМО?

НА НОВОЈ АТЛАНТИДИ...

ДЕСМОН-
ДЕ, ВИ
СТЕ
СВЕ
ЛЕПШИ?

НЕВЕРОВАТ-
НО ! МЕНИ
ЈЕ ОВДЕ
ИЗРАСЛА
КОСА !

МОЖДА
ЋУ ПРОНАЋИ
ЛЕТЕЋИ
ТАЊИР
И ВРАТИТИ
СЕ ПО
ДЕСМОНДА...

НИ
ТРАГА
ОД
ЊЕГА ?

ЖАО МИ ЈЕ,
ЈА ТИ
ЗАЈСТА
НЕ МОГУ
ПОМОЋИ.

ЗНАЧИ,
МОРАЋУ ДА
НАЂЕМ
ДРУГОГ
СОБАРА.

КИРБИЈЕВА ОДЕЛА
УСКОРО ЋЕ БИТИ У
СТРАШНОМ СТАЊУ !
КО ЋЕ СЕ БРИНУТИ
О ЊЕМУ ?

ЗНАМ. ВИГЕРС ЋЕ
ЗАУЗЕТИ МОЈЕ МЕСТО !
У КУЋИ ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ
РЕДА !

ПРЕДСЕД-
НИЧЕ,
ХОЋУ
ДА СЕ
ВРАТИМ
КУЋИ.

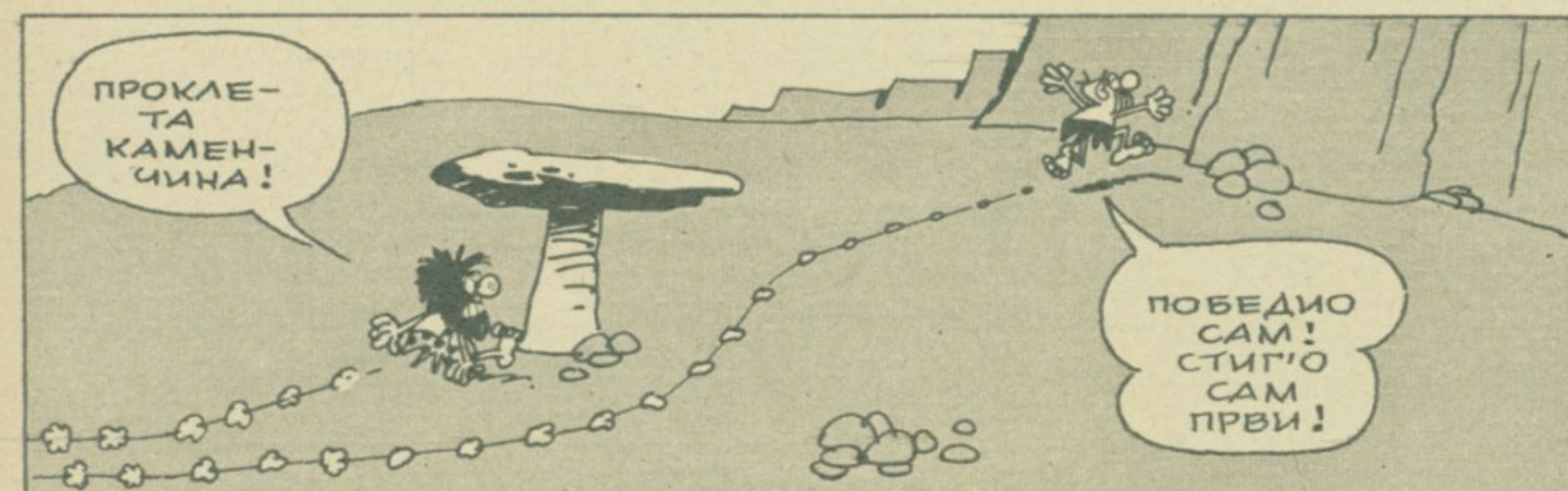
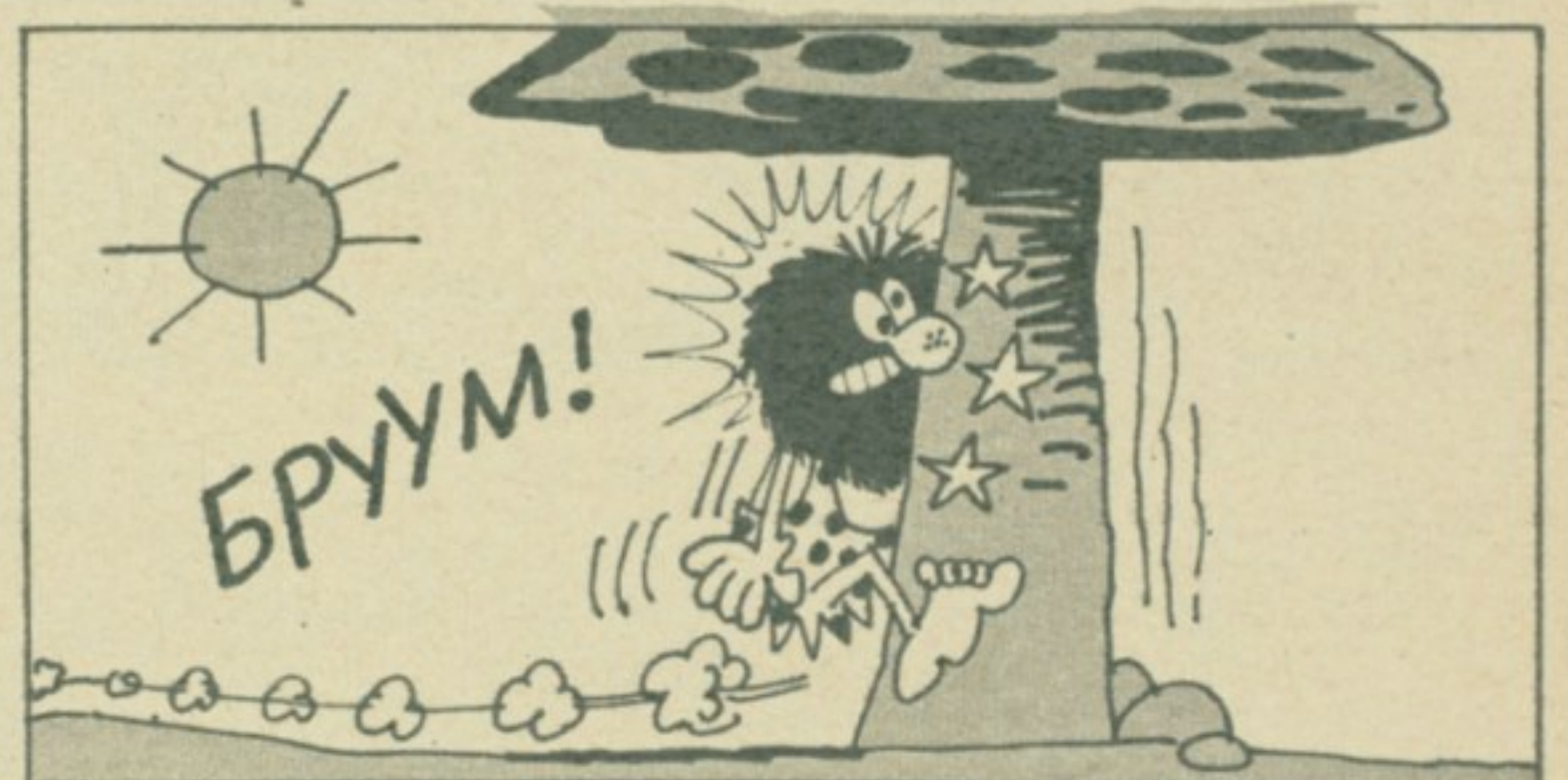
КАКО
ВИ
ЖЕЛИТЕ,
ДЕС-
МОНДЕ.

ПРЕПОТОПКО

НАПРАВИТЕ САМИ

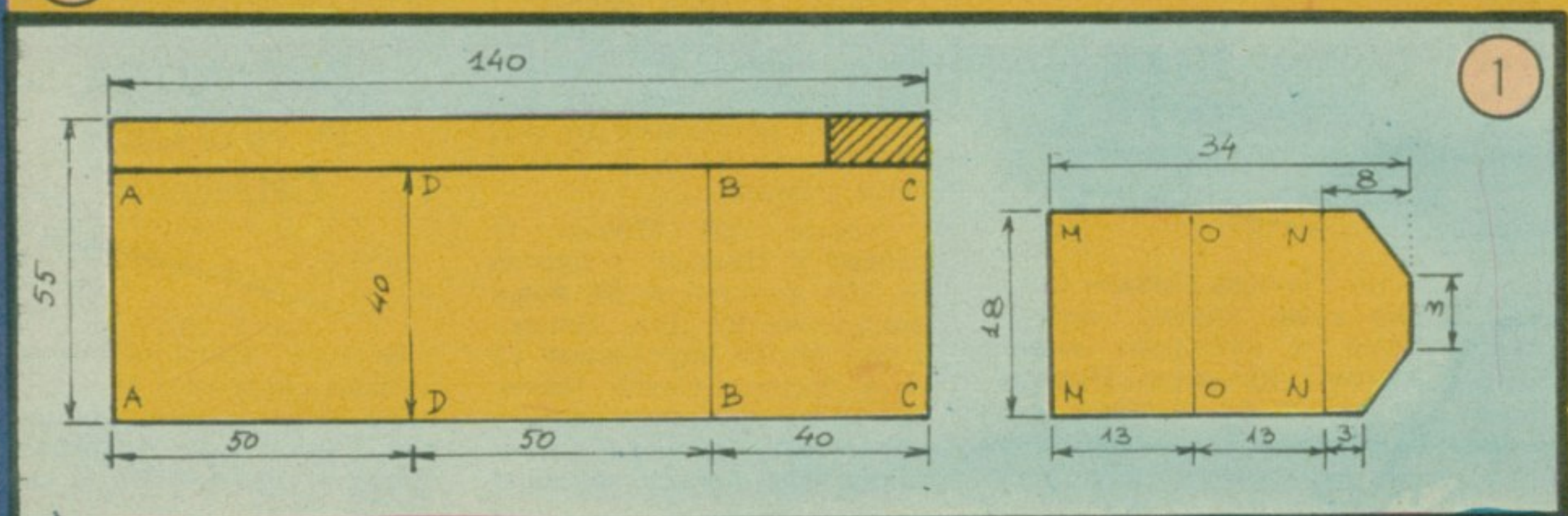
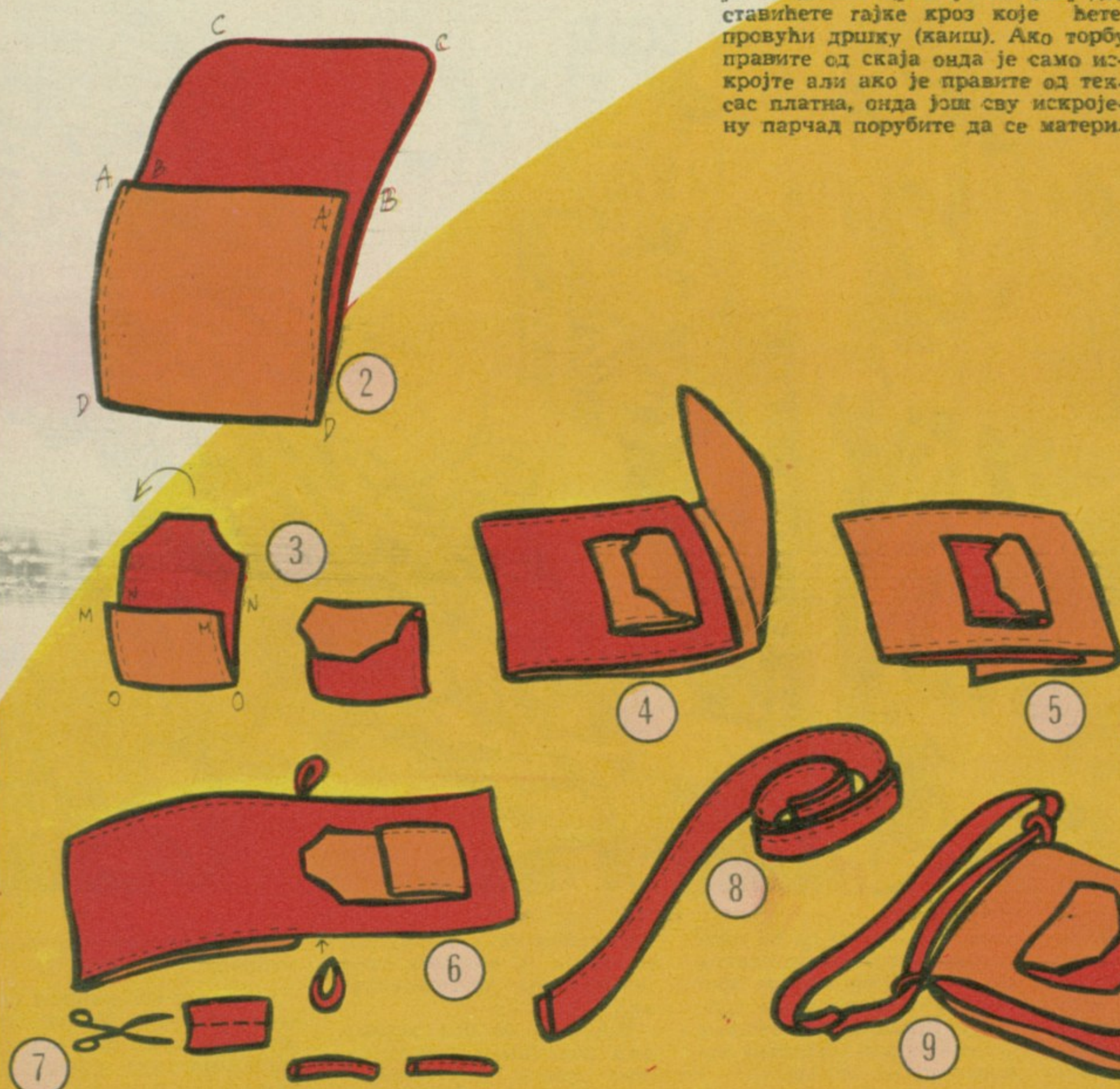

ЗА ШЕТЊУ И ШКОЛУ

Торбе преко рамена, такозване „кондуктерске торбе“, увек су модерне а уз то и веома практичне, како за град тако и за школу. Овакве торбе обично се праве од скаја, који може да се набави и у свакој робној кући, мада су за школу погодније од тексас платна.

Крој торбе и џепа налази се на шеми цртежа 1. Дуж дела за торбу исеците траку широку 10 сантиметара — то је дршка, а од те траке одсеците једно парче, дужине око 12 сантиметара засенчено је на нашем цртежу. На овај део ставићете гајке кроз које ћете провући дршку (каиш). Ако торбу правите од скаја онда је само искројте али ако је правите од тексас платна, онда још сву искројену парчад порубите да се матери-

јал не би осипао. Торбу проштепајте као што видите на цртежу 2, а џеп као на цртежу 3. Џеп можете пришити на торбу испод поклопаца (цртеж 4), на полеђину торбе (цртеж 5) или на сам поклопац (цртеж 6). Уколико пришивате џеп на полеђину торбе или испод поклопаца, онда прво њега пришијте, па тек после зашијте торбу. Засенчено парче исеците по дужини, па затим свако парче пресавијте и проширите (црт. 7) — тако сте добили гајке које ћете пришити при врху поклопаца (црт. 6). Дршку, односно каиш на торби пресавијте по дужини и проштепајте дуж ивице (црт. 8). Каиш прсауците кроз гајке и крајеве зашијте — и торба је готова (црт. 9). Све димензије на шеми дате су у сантиметрима.

Тринаестог септембра 1513, двадесет и једну годину пошто је Колумбо открио Америку, Шпанац Васко Нуњес де Балбоа ушао је са једном експедицијом у Карипско море и зауставио се у данашњем Доријенском заливу. Двадесет и три дана касније, после мукотрпног пешачења кроз дивље пределе Колумбије, избио је на западну обалу Јужне Америке. Ту је, пред стројем од тридесетак људи у пуној ратној спреми, загазио у Јужно море, које је тада назвао Тихи океан, и у име шпанских владара дон Фердинанда и дон Хуане прогласио га својим поседом.

Трећи здесна стајао је у строју члан Балбоове пратње Франсиско Пизаро и са завишћу посматрао овај необични чин. Од тог тренутка некадашњи свињар из Трухиље коме је досадио живот чобана почеће да сањари о сопственој слави, освајачким походи-ма у богате пределе новог света одакле би се враћао за Шпанију с читавим то-варима драгоцености.

ИЗНЕНАЂЕЊЕ У ТУМБЕЗУ

Већ следеће године Пи-заро је напустио Балбоову експедицију и са неколико људи сличних амбиција у-путио се на југ, према не-испитаним областима Јуж-не Америке.

За време првог крстаре-ња обалама данашњег Пе-руа Пизаро је наишао на неколико мањих индијан-ских насеља и, једно за другим, напао их и опљач-као. Тада се изненада раз-болео и, тешка срца, за-пловио натраг, у Шпанију. Освајачки поход који би му донео богатство и славу морао је да се одгоди.

Кад се неколико месеци касније опоравио, Пизаро је поново почео да се при-према за даљек пут. Саку-пио је око стотину људи, углавном авантуриста и беспосличара, обећао им „златну земљу“ и 1526. го-дине отиснуо се преко Ат-лантика.

Експедиција авантуриста зауставила се после дуге пловидбе у Вајакилском заливу. Ускоро се пред њи-ма указао величанствен град с мноштвом велелеп-них грађевина, вртова и златом украшених храмо-ва. Обасјани сунчевим зра-цима златни барелефи за-сенили су Франсиска Пи-зара и његове људе и још више подстакли жудњу за златом.

Град у који су стигли звао се Тумбеза а налазио се на територији моћне и чврсто организоване држа-ве Индијанаца на чијем је челу био Велики Инка.

Становници Тумбеза не мало су изненадили Шпан-це: нису показивали ни најмање непријатељства и нетрпељивости према дош-љацима. Великог Инку сма-трали су сином Сунца, жи-вим богом и власником жи-

ВИНЕР ЗЛАТНОГ МАЧА

вота свих поданика. Људи овог богатог царства нису знали ни за трговину за новац. Злато за њих није имало никакве посебне вредности: сматрали су га светим металом који при-пада богу Сунца и због тога су се у њиховим хра-мевима налазиле огромне количине овог племенитог метала. Од њега су изра-ђивали накит, разне кипе-ве и — посуђе.

Једва је Пизаро убедио своје људе да град не тре-ба одмах напасти и оп-љачкати. Било је бесмисле-но са шачицом људи су-протставити се бројним ратницима снажних миши-ца који су вртели по бе-демима. Пизаро је знао да су ти људи слепо одани

свом владару и да ће пружити жесток отпор сваком ко му се супротстави. Због тога је одлучио да се врати у Шпанију са вестима о неизмерном богатству но-вооткривене земље.

У ЗНАК ПРИЗНАЊА

из Тумбеза Пизаро је по-нео само златну фигуру ламе и неколико мањих златних предмета. Намера-вао је да их поклони кра-љу Карлу V а заузврат од њега затражи добро оп-ремљену експедицију која

би отпловила у земљу ца-ра Инка и вратила се с неслућеним драгоцености-ма.

Карло V је био задово-љан поклонима а у Пиза-рову причу није нимало сумњао. У знак признања произвео га је за „витеза златног мача“ и „гуверне-ра Перуа“ а онда му дао све што је тражио за свој освајачки поход у богату земљу Инка.

Године 1531. Пизаро је стигао у Панаму а одатле са 133 војника и 37 коња продужио на југ. Непре-кидне кише зауставиле су га у заливу Санта Матео где је посаду, ненавикнуту на влажну, тропску климу захватила болест. Пизара то није поколебало, стрп-

љиво је чекао да кише престану.

За време тог кишног пе-риода Пизаро је изгубио петнаест људи али кад су кише престале кренуо је даље.

ВИРАКОЧА И Његови СИНОВИ

Велики Инка Хуаина-Капак поделио је пред смрт своје царство на два дела: јужни део с престо-ницом Куско предао је си-ну Хуаскару, а северни с

ФРАНСИСКО ПИЗАРО, КОЈИ ЈЕ СА ШАЧИ- ЦОМ ЉУДИ ОТКРИО И ОСВОЈИО ПЕРУ, БИО ЈЕ СИРОМАШНИ СВИЊАР ИЗ ТРУХИЉЕ!

градом Кито — сину Атахуалпи. Међу браћом је одмах избило велико непријатељство. Атахуалпа је на превару ухватио Хуаскара, заробио га и бацио у окове. Чекао је још само долазак свог војсковође па да на челу уједињених војски уђе у престоницу јужног царства.

Баш у то време Пизаро се искрцао на обали земље Великих Инка по којој се брзо пронео глас да су бледолики људи изишли из својих „пловећих кућа“, да јашу на неким необичним ламама и да бацају ватру из „дугих цеви“. Али, нико их није заустављао. Велики Инка Атахуалпа који, као и његов народ, никад раније није видео ни беле

људе ни коње, према опшима које су му гласници донели закључио је да то у његову земљу стиже бог Виракоча са својим синовима. Инке су Виракочу поштовали и веровали да спасава људе од свих зала.

ЗАРОБЉЕН У СОПСТВЕНОЈ ПАЛАТИ

У граду Кахамарка Атахуалпа је Шпанце, на њихово велико изненађење, дочекао са почастима. Пизару је додељена палата каква доликује цару а „ње-

гови синови“ окружени су пажњом. Пизаро је ту мирно чекао свој тренутак не обраћајући пажњу на страх и забринутост својих људи. Ковао је план како да се домогне богатства.

После извесног времена Пизаро је позвао Великог Инку Атахуалпу на гозбу. Велики Инка је на велики трг града стигао у златној носиљци, у одећи од злата и драгог камења које је блештало на сунцу. Желећи да истакне своју мирољубивост и поверење, наредио је да га не прате наоружани војници а он сам и његови доглавници су без оружја. Пизаро је то и очекивао.

И док је Атахуалпа мирно чекао под балдахиним

украшеном перјем да гозба почне, приступио му је један доминикански свештеник носећи крст и библију у руци. Према плану који је Пизаро сковао, свештеник је саопштио Великому Инку вољу римског папе да се његова земља припоји шпанској круни а, он, Атахуалпа, мораће редовно да плаћа данак шпанском краљу Карлу V.

Кад је Атахуалпа најзад схватио шта се од њега тражи, на његовим слепоочницама грозничаво су се затресле две златне кићанке. Одговорио је да оно што бледолики дошљаци траже ни под каквим условима неће бити испуњено. Доминикански свештеник му је у том тренутку пружио крст и библију да их пољуби и Атахуалпа је инстинктивно прихватио књигу. Одједном, трао се и бацио је. На то „богохуљење“ свештеник је подигао крст према небу, као да моли за опроштај Великог Инке. Био је то, у ствари, уговорени знак за Пизарове људе скривене по околним кућама.

Наоружани Шпанци брзо су запосели трг. Побили су царску пратњу а цара заробили и закључали у његов дворца у Кахамарку.

ОДАЈА ПУНА ЗЛАТА

— Јеси ли здрав, Велики Инка? — лицемерно је упитао Пизаро улазећи сузградан у Атахуалпину собу крај чијих су врата стајали шпански војници. — Желиш ли слободу?

Атахуалпа је молио Пизара да га ослободи на што је овај почео да се ценка.

— Слобода се купује, Инка! Ја ћу ослободити цара Атахуалпу кад он ову одају буде напунио златом.

— До ове висине? — подигао је Инка руку и Пизаро се сложио.

Првена линија којом су на зидовима обележили висину до које је Инка испружио руку означавала је запремину од око тридесет кубних метара. Све је то требало испунити златом!

Изасланици Великог Инке разнели су по целој царевини „кипуе“ — шарене узице са чворовима — Атахуалпино наређење о прикупљању злата. Народ се није противио царевој вољи и гомила драгоцености почела је да расте.

Следећег дана Пизаро је поново посетио Атахуалпу.

— Ни твој брат Хуаскар није се одрекао својих права на перуански престо — рекао му је. — Његове присталице обећале су да ће откупити престо за још већу цену. Ако ослободим Хуаскара, они ће напунити ову одају до саме таванице.

Неколико дана касније у тамници у Кускоу убијен је Хуаскар и Атахуалпа је постао Велики Инка и јужног и северног царства.

Чим је добио тражено злато, Пизаро је наредио да се на оном истом тргу у Кахамарку, на који је Атахуалпа дошао у својој златној носиљци на „гозбу“, подигну вешала. Оптужио је Атахуалпу да је убио брата како би приграбио и његов део царства као и за многе друге „грехове“ и обесио га.

СТАЈАЛО ГА ГЛАВЕ

Од тога дана Шпанци су почели да пљачкају злато Инка. Светог метала којим су били напуњени храмови у Кускоу и Китоу — нестало је. Нестало је и седамдесет хиљада мерица злата које су војници војсковође Румињаумија носили према Кахамарку да би њиме искупили Атахуалпу.

Франсиско Пизаро био је сада сопственик блага какво ни најбогатији европски владари нису имали у својим ризницама. Некадашњи свињар из Трухиље открио је и, са мање од две стотине наоружаних људи, уништио некада моћну државу Инка. Али, у право то благо стајало га је главе: 26. јуна 1541. године убио га је син једног Шпанца кога је Пизаро на повратку из њачкашког похода на престоницу Инка преварио приликом поделе плена.

После Пизара многи ловци на злато и авантуре претраживали су перуанске планине. У рејону града Кускоа трагање за златом трајало је готово три стотине година! Познато је да је из древне престонице Инка ишчекао свети ланац који се у празничне дане разапињао преко глав ног трга. Ланац је био од злата и било је потребно две стотине људи да би га пренели с једног места на друго.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ЏИДУЊЕГ ПЕТКА: БУРА НА ВЕНЕРИ!

НОВЕ КЊИГЕ ЗА ДЕЦУ

БИБЛИОТЕКА МОЈА КЊИГА

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ Н О Л И Т — БЕОГРАД, ТЕРАЗИЈЕ 13/IV

РОДИТЕЉИ

Добра и занимљива књига је свакако најлепши поклон за ваше дете. За рођендан, за добар успех у школи, за мале породичне свечаности књига је онај дар који се памти, од којег се не растаје лако, који се сатима не испушта из руку и који представља истинску радост за мамишане.

Научите своју децу да књигу воле, да је чувају и да је имају у својој малој библиотеци!

Дела за децу у БИБЛИОТЕЦИ МОЈА КЊИГА написали су познати наши и страни писци који знају дечје жеље, навике и потребе. БИБЛИОТЕКА МОЈА КЊИГА намењена је дечама и девојчицама од 8 до 12 година и доноси одабрана дела разноврсне садржине која ће заинтересовати најмлађе читаоце и учинити да у животу воле оно што је добро, лепо и племенито!

Књиге у БИБЛИОТЕЦИ МОЈА КЊИГА илустровали су најпознатији илустратори књига за децу.

1. Астрид Линдгрен: ПИПИ ДУГАЧКА ЧАРАПА У ВОДАМА ЈУЖНОГ МОРА. Илустрвала Гордана Поповић. Тврд повез Цена: 40 динара
2. Зоран Поповић: МОЈ КРАЉ ТИРАНИН. Илустровао Бата Кнежевић. Тврд повез Цена: 40 динара
3. Александар Поповић: КАКО СЕ ВОЛИВЕСНА. Илустрвала Милица Поповић. Тврд повез Цена: 40 динара

НАРУЧБЕНИЦА

(Име, презиме и адреса)

Овим наручујем следеће књиге (навести број књига из наведеног списка)

у укупној вредности од _____ динара, који износ ћу платити приликом примања поштанске пошиљке.

(датум)

(Потпис наручиоца)

4. Апели: НЕВИДЉИВИ ВИЛИ. Илустровао Слободан Милић. Тврд повез Цена: 40 динара
5. Иван Остриков: УКРАДЕНИ ПРСТЕН. Илустровао Михаило Писањук. Тврд повез Цена: 40 динара
6. Петар Цветковић: ОСАМ СПАТКИХ СПАВАЊА И ДРУГЕ ПРИЧЕ. Илустровао Слободан Милић. Тврд повез Цена: 40 динара
7. Анто Станичић: БИНГА. Илустрвала Ида Ћирић. Тврд повез Цена: 40 динара
8. Драган Лукић: КАКО РАСТУ НОГАВИЦЕ. Илустрвала Наташа Тодоровић. Броширано Цена: 24 динара
9. То Хаџ: ДОЖИВЉАЈИ ЗРИКАВЦА МЕНА. Илустрвала Љубица Сокић. Брош. Цена: 24 динара
10. Добрица Ерић: ТОРТА СА ПЕТ СПРАТОВА. Илустровао Живојин Ковачевић. Брош. Цена: 24 динара
11. Зоран Станојевић: КАПЕТАН СНИП. Илустрвала Џоја Ратковић. Брош. Цена: 24 динара
12. Драгиша Пењин: НЕБЕСКИ АМРЕП. Илустровао Борђе Милановић. Брош. Цена: 24 динара

ВАН СЕРИЈЕ!

13. Мирослав Антић: ПЛАВИ ЧУПЕРАК. Илустровао: Душан Ристић. Тврд повез Цена: 40 динара

Књиге БИБЛИОТЕКЕ МОЈА КЊИГА можете купити у свим „Нолитовим“ књижарама или поручити директно од издавача: НОЛИТ, Београд, Теразије 13/IV, телефон: 338-150.

Пружамо вам прилику да преко нашег листа набавите најновије грамофонске плоче из Совјетског Савеза. Избор је велики: од класичне музике и наредних песама до циганских романси. Плоче су из увоза и зато их има у врло ограниченом броју! Стога не пропустите прилику да одмах пошаљете своју наручбину.

Иако из увоза, плоче се продају по веома ниским ценама — 50 динара за једну лонг-плеј плочу. Увозник, Продукција грамофонских плоча РТ Београд, препустила је „Политикином забавнику“ ексклузивно право продаје ових плоча преко поште. То значи да ће вам наручене плоче бити достављене на кућну адресу, и да ћете их платити поштару када их донесе.

Све плоче су врхунског квалитета, израде и репродукције, снимљене у стерео-техници и на свакој се налази од 10 до 14 мелодија.

Пажња: ваша наручбина не сме бити мања од 100 динара, што значи бар две лонг-плеј плоче, јер поштарину плаћа Продукција грамофонских плоча РТ Београд а не ви.

На наручбеници, уместо назива плоча, испишите само њихове бројеве. За сваки случај ако неке од плоча које желите нема више у складушту, упишите у резервну листу бројеве РЕЗЕРВНИХ ПЛОЧА који ће вам бити послате уместо њих.

На једној наручбеници можете да поручите плоче како са ове листе тако и са следећих које ће излазити неколико седмица.

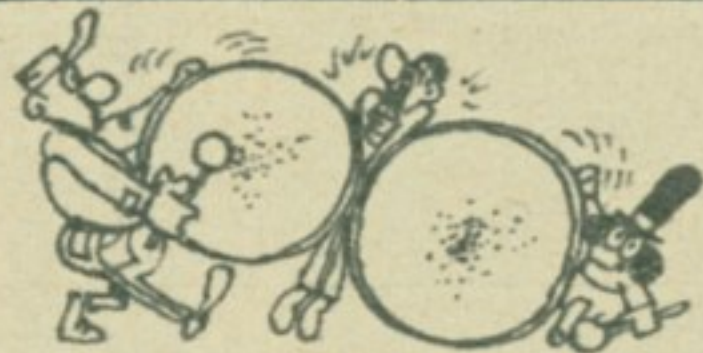
Изаберите плоче, испишите њихове бројеве и своје податке на наручбеницу, залепите на дописницу и пошаљите на адресу: „Политикин забавник“, 11001 Београд, Македонска 29.

РУСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ

33 СМ 01807-08(а)
ЉУДМИЛА ЗИКИНА:
„Низ Волгу“, „Свад око
ло степа“, „Тројка“ и
друге чувене руске на-
родне песме

СМ 04141-2
АНСАМБЛ „РУСКА
БАЛАЛАЈКА“
изводи руске народне
песме

33 СМ 02167-68(а)
РУСКА БАЛАЛАЈКА:
руске народне песме

РОМАНСЕ

СМ 02879-80
АЛЕКСАНДАР
ОГНИЦЕВ
пева „Вечерњи звон“ и
друге руске песме и ро-
мансе

33СМ 02997-98(а)
ВАЛЕНТИН
БАГЛАЕНКО:
„Две гитаре“, „Три године
си ме сањала“ и друге
чувене циганске и руске
романсе

С 04519-20
ГАЉИНА КАРИЈЕВА:
„Калитка“, „Ја вас во-
лим“, „Одлази“, „Кала-
кољчик“ и друге чувене
руске романсе

ОЗБИЉНА МУЗИКА

33СМ 02223-24(а)
РАХМАЊИНОВ: Друга
симфонија

33С 01545-46(а)
ЧАЈКОВСКИ: Друга сим-
фонија у С минор, оп. 17

33С 01543-44(а)
ЧАЈКОВСКИ: Прва сим-
фонија „Зимски снови“,
опус 13

С 01767-7
РИМСКИ-КОРСАКОВ:
„Шехерезада“

С 01231-2
ЧАЈКОВСКИ: Концерт
бр. 1 за клавир са орке-
стром; за клавиром Гри-
горј Соколов

С 01233-4
ЧАЈКОВСКИ: „Франче-
ска да Римани“, фанта-
зија за оркестар; и Ха-
чатуријан „Гајане“, фраг-
мент из балета

33 СМ 02959-60(а)
ХАЧАТУРИЈАН: Симфо-
нија бр. 3; „Гајане“, фраг-
менти из балета

С 01783-4

ДЕВИСИ: „Иберија“; РА-
ВЕЛ: „Шпанска рапео-
дија“, „Валцер“
С 01525-6

ЧАЈКОВСКИ: Симфони-
ја бр. 6 „Патетична“
33С 01547-48(а)

ЧАЈКОВСКИ: Симфони-
ја бр. 3
С 1643-4

ПРОКОФЈЕВ: „Бајка о
каменом цвети“, фраг-
мент из балета

С 01549-50

БЕРЛИОЗ: Фантастична
симфонија
С 01595-6

МОЦАРТ: Концерт бр. 3
за виолине са оркес-
тром; МЕНДЕЛСОН: кон-
церт за виолине са орке-
стром у извођењу Вале-
рија Климова

33СМ 02209-10(а)

ШОПЕН: Концерт бр. 1
за клавир са оркестром

ВАША НАРУЧБЕНИЦА НЕ СМЕ ДА БУДЕ МАЊА ОД 100 ДИНАРА ЈЕР ПОШТАРИНУ НЕ ПЛАЋАТЕ ВИ НЕГО МИ.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЧБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неспозиво наручујем плоче под бројевима:

РЕЗЕРВНА ЛИСТА:

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузшем).

(Име и презиме)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

Датум

Потпис

Наручбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

ДЕЦА СУНЦА

1 ДОШЉАЦИ СА СЕВЕРА. — О постојбини Инка, народа који етнички припада групи Кечуа-Индијанаца, мало се зна. Претпоставља се да су око 1200. године пре н. е. дошли из Северне у Јужну Америку и да су се населили на територију Чилеа, Перуа, Еквадора и Боливије.

4 У ЗЛАТНОЈ НОСИЉЦИ. — Краљ Инка је често сбилазио своје провинције путујући у златној носиљци. Право да носе краљеву носиљку имали су само становници покрајина Рукан и Ратунрукан. По тврђењу неких историчара, носач који би се саплео кажњаван је смрћу.

5 БРЗИ КУРИРИ. — Инке су имали изванредно организовану курирску службу: за само један дан преносили су поруке на удаљености од око 300 километара! На сваких 20 километара налазила се група од 4 до 6 младића који су преузимали поруке и носили их даље.

8 ЗБОГ ПОРЕЗА — Да би опорезивање било равномерно, народ је организован у заједнице од 10, 50, 100 и 1000 чланова на чијем челу се налазио члан краљевске породице. Земља је припадала свима а принос се делио на три дела: један је добијао краљ, други свештенство а трећи народ.

9 ПРОБА ЗА ПРИНЦА. — Принц — престолонаследник изврђаван је веома тешким вежбама и искушењима. Обучен у рите, морао је да спава на голој земљи, да једе мало, да иде бос јер је то како су Инке веровали, био једини начин да постане храбар и правичан краљ.

2 **МАНКО КАПАК И МАМА ОЕЉО.** — Према легенди, племе Инка потиче од бога Сунца који је на Земљу послао своје двоје деце, по имену Манко Капак и Мама Оељо. Њих двоје су као муж и жена основали државу Инка са средиштем у долини града Куско.

6 **БЕЗ ЧЕКРКА И МАЛТЕРА.** — Своје велелепне камене грађевине Инке су правили без малтера, чекрка, витла, угломера и лењира. Са колико су вештине и стрпљивости Инке слагали камене громаде показује чињеница да се између два камена једва може увући врх ножа.

10 **ПИСМО ОД ЧВОРОВА.** — Чворови, које данас понекад завежемо да се нечега сетимо, служили су Инкама као писмо! Свој језик они су „графички“ представљали чворовима прављеним од разних и различито обојених влакана. На тај начин означавали су и бројеве.

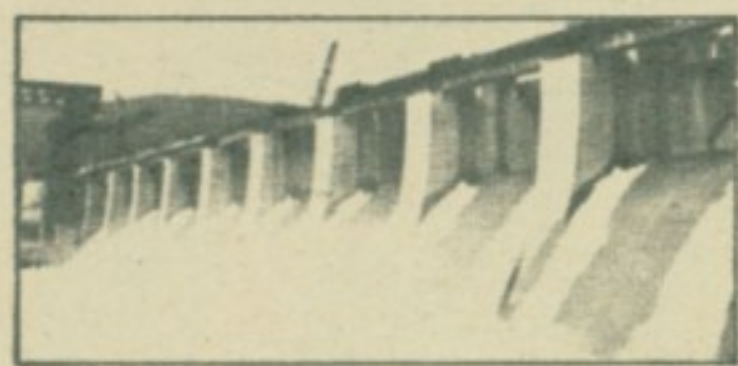
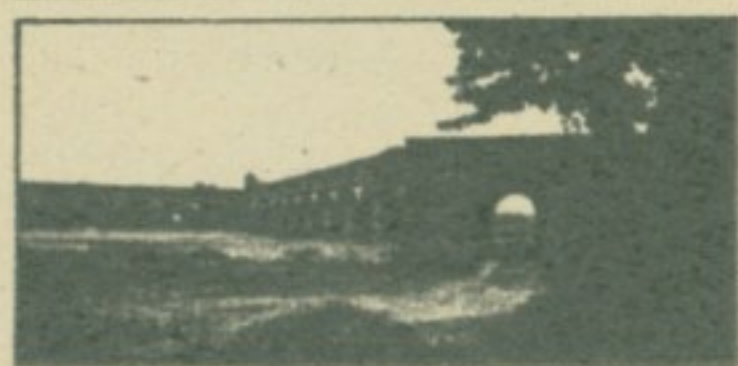
3 **ПРЕСТО НАЈСТАРИЈЕМ СИНУ.** — Краљеви Инка су своју империју поделили на четири провинције по чему је земља названа Тавангинсују, што значи четири стране света. Престо је наслеђивао најстарији син главне и законите жене која је била краљева сестра!

7 **ПОПЛОЧАНИ ДРУМОВИ.** — Занимљиво је да су Инке изградили мрежу каменом поплочаних друмова, иако нису познавали точак и нису имали никаква превозна средства. Чак је и до данас остало неколико таквих путева. Један од њих спаја Куско и Куито.

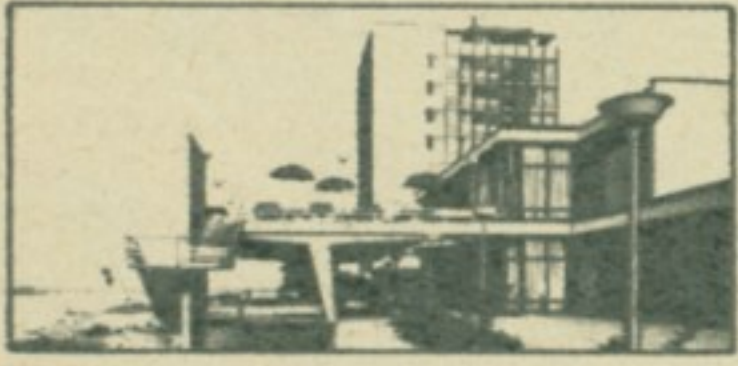

11 **ГРАМПА.** — Трговином, у правом смислу те речи, Инке се нису бавили. Сељаци су износили своје производе на градске тржнице и замењивали их за занатске јер нису знали за новац. На слици је пијаца на којој је воће и поврће замењивано за грнчарију и текстил.

ТАТА,
ЖЕЛИМ
ЈЕДАН
ПОКЛОН:

ВОДИ МЕ НА ИЗЛЕТ У ЂЕРДАП!

Ваше дете је у праву. Ђердап је место идеално за час историје на просторина где десетина споменика из разних раздобља који причају осам хиљада година дугу историју бројних народа чији су животи и борба највећим делом везани за обале Дунава. Ту су Голубачка тврђава, Лепенски Вир, Трајанова табла, Фетислам, остаци Трајановог моста, археолошка налазишта у Кључу (Корбово, Ртково), мезупана у Брзој Паланци, Мокрањчева кућа, споменици везани за Хајдук Вељково доба и нашу нову историју и херојску борбу наших народа против фашизма и окупатора:

И ту, у срцу тих простора и прича, изграђен је хидроенергетски и пловидбени систем „Ђердап“, једна од пет највећих централа на свету.

Лепота Ђердапа постаће вам ближа а своје знање најбоље ћете употпунити ако вам домаћин и водич буде „Ђердап турист“, специјализована агенција за посете Ђердапу.

„Ђердап турист“ ће вам дати стручне водиче, омогућиће вам излет бродовима по великом језеру, ставити на располагање спортске терене и забавне пунктове, приказати филмове о изградњи „Ђердапа“. Брод у коме ћете бити и ви подићи ће се са нивоа Дунава на ниво језера, који је виши за 35 метара. Посетићете и највећи рудник бакра у Европи (Мајданпек).

Родитељи, наставници! Има пуно разлога да испуните жељу своје деце и доведете их у Ђердап. Омогућићете им да стекну нова знања, прошире зидике, пружити узбудљив доживљај „Ђердап турист“ организује и „школе у природи“, с очигледном наставом из историје, физике и природних наука, уз посету румунском музеју у Турн Северину.

Од Београда до Ђердапа, и наатраг, стиже се за четири сата пријатне и атрактивне вожње модерним бродовима или савременим друмом.

Девојчице и дечаки, слободно реците своје жеље родитељима и наставницима — ви имате пуно разлога што желите у Ђердап.

Сва обавештења даје „ЂЕРДАП ТУРИСТ“, Београд, Поп Стојанова 2/а, телефони: 457-920, 443-364, 450-142, telex 12447 yu djertu. Агенција Кладово — телефони: 68-091, telex 16527 yu djertu.

Дневни пансион:
У хотелима „Б“ категорије — 133.— динара
У туристичком насељу на Караташу — 78 динара.

РЕД ВОЖЊЕ ХИДРОГЛИСЕРА
— из Београда у 7,00 и 14,00 h (од 16.1V у 15,00 h)
— из Ђердапа у 6,00 и 13,30 h (од 16.1V у 14,30 h)

Аутобуска веза са НЕГОТИНОМ И ПРАХОВОМ Карте на тел. 622-279 и 443-364

Специјални аранжмани за посету СССР-у Комбиновани одиори ЂЕРДАП — КАРПАТИ ЂЕРДАП — ЦРНО МОРЕ

Посебан попуст у дане од недеље до четвртка.

БОБА СТЕФАНОВИЋ

У низу музичких манифестација које окупљају домаће певаче, једна од најзначајнијих је и смотра забавне музике која се одржава у Београду под називом „Београдско пролеће“. До сада нам је овај фестивал дао много хитова и представио велики број младих, талентованих певача. Надајмо се да ће тако бити и ове године, када се 17. маја у Београду окупе наши најбољи интерпретатори забавне музике.

Пажњу посетилаца свакако ће привући и појава Бобе Стефановића, доајена музичког фестивала у Београду и тренутно једног од најбољих певача забавне музике код нас.

Још млад, али са дугим певачким стажом, Боба Стефановић ће и ове године бити један од главних конкурената за прву награду. За разлику од својих досадашњих наступа, он ће нам се на „Београдском пролећу“ представити и као композитор. Певаће своју композицију „Водите ме њој“ од које много очекује, јер, како каже, „за једног певача је најбоље када пева оно што је изишло из њега.“ Како ће његов фестивалски првенац бити прихваћен од публике видећемо за неколико дана, а дотле подсетимо се првих Бобиних корака у свету музике.

Почео је пре нешто више од 12 година, са тада веома популарном групом „Златни дечаки“. Да су то стварно били златни дечаки сведочи нам и прва Бобина златна плоча за композицију „Чудна девојка“. Са групом је провео пет, како сам каже, лепих година, а после тога сваки од тих петорице младића пошао је својим путем. Боба је остао веран музици, можда

баш захваљујући случајном сусрету са познатим композитором Александром Кораћем. Композиција овог нашег композитора намењена Душану Јакшићу, а припремљена за „Београдско пролеће“ пре седам година, игром случаја дошла је до Бобе који је знао да искористи пружену му шансу. За интерпретацију песме „Опрости“ добио је прво фестивалско признание — награду стручног жирија као најбољи млади интерпретатор. Тако је почела сарадња са Александром Кораћем а резултат нам је свима познат: златне плоче и високи tiraжи снимљених песама „Обриши сузе, драга“, „Болно срце плаче“, „Чувај се ватре“, „Свако мора имат неког“, „Клечим и молим“. Поред трофеја и награда освојених на домаћим фестивалима Боба се може похвалити и првим местом на фестивалу Интервизије у Брашову, где су као гости наступали Клиф Ричард и Удо Јиргенс. Боба је написао велики број композиција, али је до сада објавио само две и то: „Моја стара гитара“ и „Нема, нема љубави“. Сећајући се успеха које су оне доживеле можемо очекивати да ће његова композиција „Водите ме њој“ освојити неку од награда.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем следеће плоче: DZIMI HENDRIX, PINK FLOYD, ISAAC HAYES, JAMES BROWN, SANTANA, OSIBISA...

Слободан Цветковић
Пере Сегединца 14/40
11175 Нови Београд

★★★

Купујем следеће сингл-плоче: ALBATROS — FLEETWOOD MAC, HOMBURG — PROCOL HARUM, LIGHTS OF CINCINNATI — SCOTT WALKER, WINTER WORLD OF LOVE — ENGLEBERT HUMPERDINCK, LILY THE PINK — THE SCARFOLDS, HONEY — BOBBY GOLDBORO, ONLY ONE WOMAN — THE MARRLES, YOU DON'T HAVE TO SAY YOU LOVE ME — DASTY SPRINGFIELD, IO CHE AMO SOLO TE — SERGIO ENDRIGO, MERCI SHERRIE — UDO JURGENS, SLEEPY SHORES — оркестар JOHNY PEARSON, као и старије сингл-плоче Јосипа Лисаца, Арсена Дедића и Серђа Ендрига. Плоче купујем а могућа је и замена за поштанске марке, салвете, папире за писма, сличице са кутије шибица, моделе авиона и бродове као и старије сингл-плоче домаће и стране продукције.

Владимир Тарновски
Херцеговачка 125,
41000 Загреб

★★★

Продајем потпуно нов албум Беговена са симфонијом бр. 9 и сонатом бр. 6 за 80 дин. За ЛП плоче SANTANE, LED ZEPPELIN, URIAH HEPP, BLACK SABBATH, TIME итд. дајем 30 знаци.

Дејан Косић,
Светозара Марковића 40
21239 Бурђево

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ВОДИТЕ МЕ ЊОЈ

Текст: Боба Стефановић

Музика: Боба Стефановић

Извођач: Боба Стефановић

Водите ме сада њој
то је све што од нас желим,
остало ћу знати сам
нећу с другим да је делим.

Водите ме сада њој
водите до њеног стана,
њу ја тражим целу ноћ
тражићу је сваког дана.

Где је ноћас, где је била
где је сада, где се скрила,
желим дуго, дуго, дуго, дуго,
дуго да је љубим,
да л'је још моја ил' је можда
губим.

Хоћу ноћас да је волим,
јер је требам, јер је лудо желим,
за њу дајем живот свој —
водите ме, људи, сада њој.

ПОЛІТИКНИ
ЗАБАВНИК

БОБА СТЕФАНОВИЧ

Снимио: М.Исаилович

Купите Забавник, Пооолитикин забавник! Ееево нови број ЗАБАВНИКА, нови број... — викао је својим звонким гласом Зоран, трчећи улицом и нудећи лист пролазницима. Од тог ведрог и окретног дечака сви су радо куповали. Он је оптрчавао околне улице и по два и по три пута, пунећи увек изнова своју торбу новим примерцима.

Његова мајка је инвалид и држи киоск у самом центру града. Из њеног киоска Зоран сваког петка узима нове бројеве „Поли-тикинст забавника“ и продаје их по околним улицама. Што више примерака продају, то је већа зарада. А за њихову породицу то много значи. Јер, поред Зорана још један старији брат и два млађа једу, сблаче се и уче школу, а ради само мајка, у киоску. Зато и друга браћа помажу. Сваки по један дан, онда кад има најмање часова и најмање задатака. Могли би они и више да помажу, али мајка не дозвољава. Плаши се да не занемаре школу. А не треба да се плаши. Ни Зоран, ни његова браћа нису деца коју треба тера-ти у школу. Можда су имали среће да се у њиховој школи окупе изузетно занимљиви учитељи које деца воле да слушају. А можда су Зоран и његова браћа од оне радознале деце која о нестрпље-њем одлазе на часове да чују из историје — шта је било даље, из биологије — како се то гуштеру регенерише реп и зашто не и свим другим животињама, да чују шта се то догађа у молекулима, како Французи кажу другарство, јед-

НЕПЛАТИ

ном речју — били су заиста од оних чијој радозналости нема краја.

Колебљиви пролазник

— Пооолитикин забавник, нооо број... — трчи Зоран улицама и нуди своје новине пролазницима.

**Пролазник је прихватио по-
нуђени лист али је длан ма-
лој проваца, исружен за
новац, осћао изразан.**

Онима који застану да купе, за свега две секунде убади у руке унапред припремљен, уздуж пресавијен Забавник, спретно потури руку да прими новац и трчи даље. Што брже прода, већа је зарада...

— Пооолитикин забавник... изволте, хвала, еееево нов број Забавника...

Одједном учинило му се да се један пролазник колеба да ли да купи или да не купи Забавник. Такве колебљивце Зоран одмах слама: застане пред њима и спретним жестом убади им Забавник у руке, прихвати новац и трчи даље.

Онај колебљиви пролазник је узео понуђени Забавник, а Зоран, после два-три претрчана корака осети да му је длан који је био

потурио да прими новац — празан. Схвати: није га добио. Окрену се и угледа купца који је заборавио да му плати, па потрча за њим.

Кад се купац на псвик: „Хеј, заборавили сте да ми платите“, није окренуо, Зоран му притрча с намером да га цимне за рукав и подсети да му плати узети Забавник. Али, тек што је примакао руку својој муштерији, трже је натраг.

— Јао! — крикну и одсточи у страну. Рука га је заболела као да је њоме из све снаге ударио по каквој стени.

Мора да је странац,

Купац Забавника се није ни осврнуо. А Зоран, сад и повређен, одлучи да не дозволи да га тако покраду и потрча поред купца, прстиже га, а онда стаде пред њега.

— Заборавили сте да ми платите Забавник — говорио је помажући се гестовима јер је одједном, због нечет, похислио да је то странац.

— Забавник! — рече Зоран подижући примерак који је држао спреман за друге купце и њиме показа на онај који је човек — странац узео од њега не плативши га.

Али, није требало то да уради. Јер, човек је тај покрет протума-чио на свој начин и једноставно узео и тај други примерак Забавника, опет не плативши ништа.

Врага је он странац, помисли тад збуњени дечак. Што ће му онда Забавник?! Ако не разуме шта говорим, онда не може ни Забавник да чита... Зашто их узима? Што ми их није платио? То није поштено, одједном се разљути Зоран и одлучи да своје Забавнике једноставно узме натраг. Нећеш да их платиш, нећеш их ни имати!

Купац који не плаћа поново је одмакао напред. Али, Зоран га није губио из вида. Пратиће га, одлучио је, и уз пут продавати Забавнике, а кад му се укаже згодна прилика, једноставно ће се затрчати, зграбити своје Забавнике и истргнути му их из руке у којој их је држао онако пресавијене како их је и узео од Зорана.

Већ је све распродао и сад је носио преко рамена само празну колпортерску торбу.

Лакше ћу трчати, помисли Зоран, торба је празна. Ту у близини има један пролаз. Затрчаћу се, зграбити Забавнике и побећи кроз тај пролаз у другу улицу. Неће моћи да ме стигне!

Ипак, осећао се некако нелагодно. Иако су Забавници његови, јер нису плаћени, чинило му се да

Дечак је осетио снажан потрес као да је свом ситином налетео на челичну плочу.

ШТА

планира праву крађу. Али, шта може — није му друге! И зато, кад су се довољно примакли пролазу, Зоран се затрча као ветар, јурну да шчепа и отме неплаћене Забавнике. Али, уместо за зграби Забавнике, осети снажан потрес, као да се свом силином залетео у челичну плочу, и паде као покошен.

У дубокој несвестици и с разбијеном главом, Зорана су пренели у болницу. Тек после два дана дошао је свести.

Као покошен

Браћа су га посећивала, сваког дана један по један. А оног дана кад се Зоран већ мало опоравио дошао му је старији брат.

— Баш си ти шепртља! На равном да се саплетеш и да се тако угруваш! То је да човек не верује. Како се то могло теби догодити кад си ти толико спретан и сналажљив. Невероватно... — чудио се брат.

— Нисам се саплео већ... нешто чудно је било. Причаћу ти то после — рече му Зоран. — Како је мама? Ко ће јој помагати у петак да распрода Забавник, ако ја дотле не оздравим? Шта има ново?

— Мама је добро само је забринута због тебе... Ох, па да, ти и не знаш каквих све новости има! Догодило се то баш у прошли петак, али ти си пао па не знаш...

— Каквих новости? Причај ми.

— Знаш, фантастичне су. Југоинжењеринг кибернетичких машина направио је савршеног робота, а Јупластик га је обложио вештачком кожом, ставили су му кошу, и трепавице, и обрве, све... ма сасвим су га направили као

правог човека и онда су га обукли у најмодерније одело. Програмирали су и путању којом треба да прође кроз град и како да се понаша... Али, то су држали у највећој тајности, нису ништа објавили, чак ни кад су га пустили у „пробну шетњу“. Нико није приметио да се међу њима налази робот. Замисли!

Робот је стигао на своје одређене без проблема! И кад су, сутрадан, издали званично саопштење о томе невероватном успеху Југоинжењеринга и кад су тог робота приказали на телевизији, многи су га препознали! Замисли! О, да си га само видео! Ја сам га добро видео на телевизији па ипак не верујем да је то робот. Назвали су га Робин... А ја ипак мислим да су они обукли неког човека... ја просто не верујем и ако сам га видео...

— А ја верујем! — рече Зоран.

— А знаш ли како ће га користити? Југоинжењеринг каже да је тог робота конструисао као продавца на бензинским пумпама, затим као продавца свакојаке робе на улучним тезгама и као инкасанта. Тврде да је Робин најсигурнији продавац на свету јер га нико не може опљачкати. Такви работи развијају око себе нарочито магнетно поље о које се чак и пушчани метак разбија... Другим речима — нема више опљачке. А сад слушај ово! Ово је најзанимљивије. Понудили су нашој мами да га она прва испроба као колпортера! Шта мислиш, братићу?! Он ће нас све заменити — одушевљавао се Зоранов брат. — Једва чекам да оздравиш па да га и ти видиш!

— Ја сам га већ видео. Још пре вас... Узео ми је два Забавника и није хтео да ми их плати... Сад знам, о њега сам се онако слупао, сад ми је то јасно — рече Зоран.

Брат га је, изненађен, слушао али није ништа рекао.

А кад су га код куће упитали како је Зоран, рече веома забринут:

— Мислио сам да је добро али, изгледа, да је задобио јак потрес мозга. Замислите, каже да је већ видео Робина и, што је још горе, тврди да је овај покушао да га покраде!

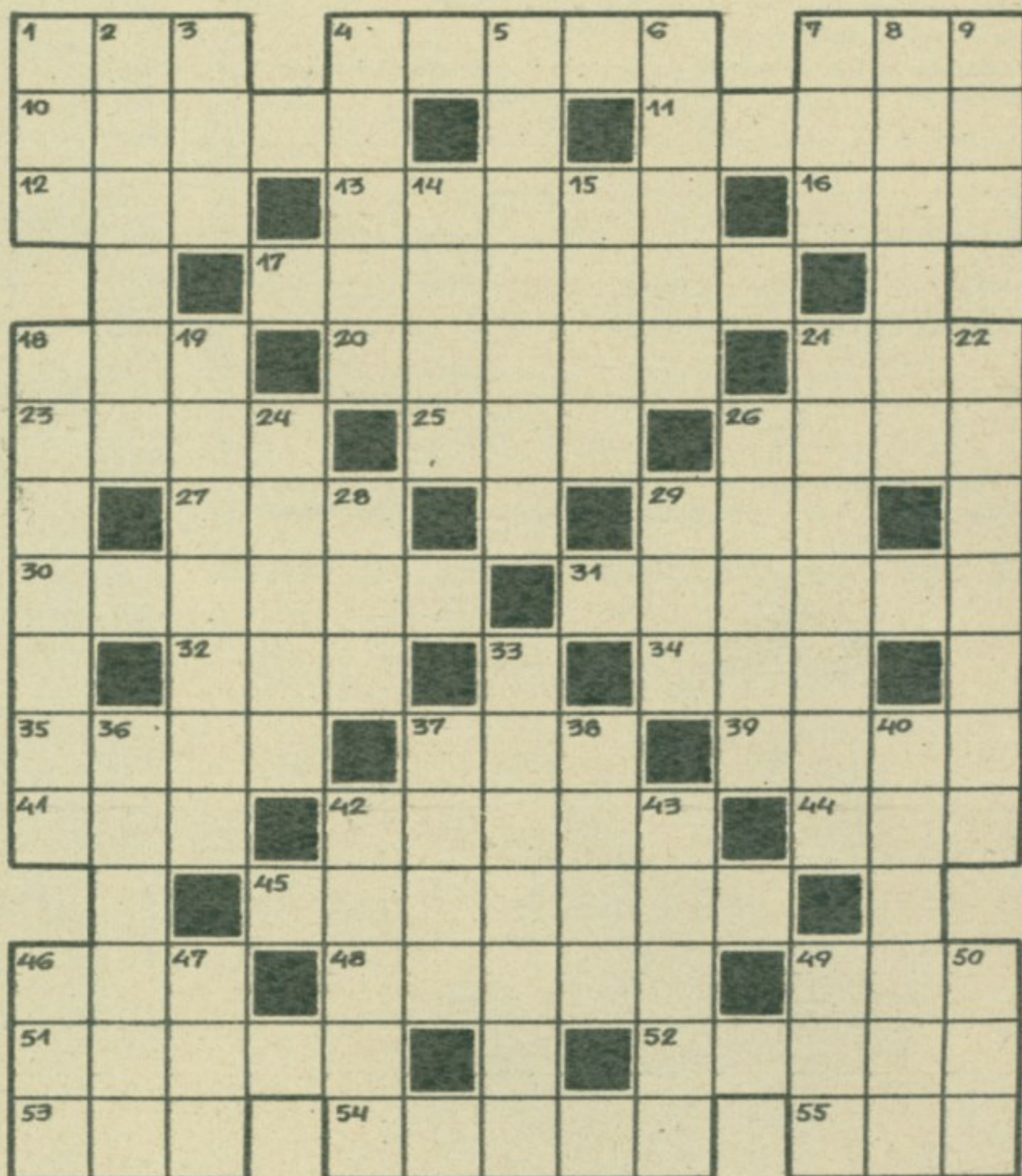
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) воћни напиток, 4) немачки физичар (Макс), 7) бања у Белгији, 10) Одисејева постојбина, 11) северни јелен, 12) почасна титула у Шпанији и Португалији, 13) мушко име, 16) стара турска титула, 17) дрвени лутак, главни јунак једне бајке, 18) спрат, 20) Јапан (стари назив), 21) песма узвишеног садржаја (мн.), 23) летопис, 25) хватање или убијање дивљачи, 26) минерална боја у жути, смеђим или црвеним тоновима (лат.), 27) столице, 29) пртина, 30) град у Француској, 31) зао дух (мн.), 32) Радио-телевизија Титоград (скр.), 34) мала количина течности, 35) дивља животиња из породице мачака, 37) врста зачина, 39) капљице воде, настале кондензацијом водене паре, 41) име Каренине, 42) складиште за жито, 44) бивши румунски премијер (Георгију), 45) својство које се неком или нечем приписује, 46) летовалиште у Кварнеру, 48) алас, 49) име певача Робића, 51) налепница различите вредности за франкирање поштанских пошиљака (мн.), 52) део цртаћег прибора, 53) грчко слово, 54) врста, 55) мушко име од миља (Есад).

УСПРАВНО:

1) шпански народни јунак, 2) канабе, 3) град на Азурној обали, 4) град у Истри, 5) утврђени део античких грчких градова, 6) средство против маларије, 7) целокупна, 8) назив за храм у Индији (мн.), 9) стари град у Малој Азији, 14) амерички књижевник (Јупин), 15) стара мера за течност, 18) јарбол, 19) национални ресторан, 21) хоботница, 22) чувена галерија у Лењинграду, 24) прака с натписом, 26) део собног намештаја, 28) највећи сисар, 29) наша златоносна река, 33) јавгар, 36) једини примерак, 37) чувени француски физичар (Пјер), 38) колективни рад на селу, 40) почетни ударац у спорту, 42) потрес, 43) продужени део носа код слона, 46) назив, 47) врста папагаја, 49) врста атмосферске падавине, 50) македонско народно коло.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) тежа, 4) сом, 6) омладинца, 7) ромб, 13) вео, 14) раст, 16) идеал, 17) Лотка, 18) реденик, 22) дом, 24) мањак, 25) ТНТ, 27) овал, 29) мед, 30) Рада, 31) Торине, 32) имали, 33) ариш, 34) ком, 36) бајка, 37) дно, 38) алкар, 40) сан, 41) прескок, 43) испице, 45) бајка, 48) стас, 49) ага, 51) Реад, 52) утученост, 53) кика, 54) Есад, 55) Теса.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живојад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страни валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 76.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

ХУМОР без речи

ПОЋИТЕ НА ИСТРАЖИВАЧКО ПУТОВАЊЕ У ПОЗНАТИ СВЕТ НЕПОЗНАТОГ

ПРИРОДА-ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

— хиљаду чуда природе —

ЧУДЕСНЕ ТАЈНЕ ПРИРОДЕ ОПИСАНЕ У ОВОЈ КЊИЗИ ЧЕКАЈУ ДА ИХ ОТКРИЈЕТЕ

Ова изванредно опремљена књига, са 600 илустрација у боји, од којих су многе бисери уметничке фотографије, мирне душе могла би се назвати ИЛУСТРОВАНОМ ЕНЦИКЛОПЕДИЈОМ ПРИРОДЕ.

Разумљивим и занимљиво писаним текстовима, заснованим на најновијим сазнањима биологије, ова је књига јединствени водич кроз живописни и шаролики живот у природи у различитим његовим облицима и у његовом неизмерном богатству.

Ова несвакидашња књига увешће вас у тајне природе и сазнаћете шта се све догађа:

- у тишини морских дубина
- у пустињи
- у прашуми
- у тундри
- у поларним областима
- у четири годишња доба — пролеће, јесен, лето и зиму
- шта значи вода као основни услов и покретач живота
- како циноски прашумски цветови опојног мириса служе као замке
- како су велике природне грађевине изграђене од ситних корала
- како говоре пчеле
- да је гепард најбржа животиња — достиже брзину 100 км на час
- да је плави кит највећа животиња свих времена, са срцем од 600 кг

Сазнаћете и низ других занимљивости које је могло да открије само електронско око фото-апарата.

КЊИГА ЋЕ КОРИСНО ПОСЛУЖИТИ И СВИМ УЧЕНИЦИМА јер ће им уносно олакшати учење и побудити интересовање за проширивањем знања, а **НАСТАВНИЦИМА** и **ПРОФЕСОРИМА** као користан приручник за припремање наставе или у току саме наставе.

Књига је штампана ћирилицом на 480 страна, великог енциклопедијског формата, богато технички опремљена, у тврдом повезу с пластифицираним заштитним омотом, са 600 илустрација у боји, схема, цртежа и индексом на крају књиге.

ЦЕНА КЊИГЕ ЈЕ 400.— ДИНАРА. Може се купити за готово или на отплату. **ЧИТАОЦИ ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА УЖИВАЈУ ПОПУСТ ОД 20%,** тако да књигу добијају за 320.— динара. Износ ће платити поштару када прине књигу — поузећен.

КУПЦИ НА ОТПЛАТУ ДОБИЋЕ КЊИГУ ЗА 400.— ДИНАРА, с тим што ће наведени износ отплаћивати у 8 редовних месечних рата по 50.— динара, после пријема књиге, рачуна и уплатница. **ПРВУ РАТУ ПЛАТИЋЕТЕ ПОШТАРУ.**

КУПЦИ ИЗ БЕОГРАДА МОГУ ПОДИТИ КЊИГУ СВАКОГ РАДНОГ ДА-НА ДО 15 ЧАСОВА у предузећу „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9.

— исећи, попунити и послати —

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9.

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем књигу „ПРИРОДА — ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА“

ЗА ГОТОВО — по повлашћеној цени од 320.— динара. Уплату ћу извршити приликом пријема пакета од поште — поузећен.

НА ОТПЛАТУ — по цени од 400.— динара, који ћу износ платити у 8 редовних месечних рата по 50.— динара, почев од 1975. године.

Прву рату платићу поштару када ми донесе књигу.

(непогрешно прецртати)

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

Презиме и име _____

Занимање _____ Пошт. број и место _____

Адреса стана _____ Назив и адреса радне организације _____

Овера запослења за купце на отплату _____ Купац _____

(печат и потпис овлашћеног лица) _____ (својеручни потпис) _____

Бр. л. карте _____ Издао од СУП-а _____

Наручбеница се оверава само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

ПРИРОДА ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ЗАШТО СПАВАМО

Да ли је могуће да човек преспава скоро половину свога живота и зашто уопште мора да се спава? Ако можеш, кажи ми то, молим те. Унапред хвала.

Владимир Лазов,
Струмица

Човек преспава готово трећину живота. Најдуже спава новорођенче (око 20 сати дневно), док је одраслом човеку довољно од 7 до 8 сати сна. Према научном објашњењу, сан је физиолошко стање које се јавља периодично и одликује престанком виших функција

великог мозга, смањеним реаговањем на спољне надражаје, недостатком вољне активности скелетних мишића и њиховом опуштеношћу. У сну су рад срца и дисање успорени, крвни притисак нешто снижен.

О томе зашто човек спава постоји безброј теорија, али као најважније чиниоце можемо узети утицај центра за спавање у великом мозгу и замор, првенствено

умни а онда, наравно, и физички. После сна организам је освежен и човек се осећа много боље.

КО МОЖЕ БИТИ ВУКОВАЦ

Завршава осми разред и много ме интересује да ли вуковац може да постане и ученик који је у току осмогодишњег школовања имао четворку из физичког, музичког или ликовног васпитања. Мој друг тврди да вуковац мора да има све петице, од трећег до осмог разреда. Одговори ми молим те што пре, ко је од нас двојице у праву.

Јован Аврамовић,
Зрењанин

Ако си у току школовања, од трећег до осмог разреда, имао четворку само из физичког, музичког или ликовног васпитања, можеш да постанеш вуковац. У Просветно-педагошком заводу града Београда рекли су нам да Вукову награду може добити ученик који је имао одличан успех, са четворком из предмета које си навео.

Будите детектив...

решење
загонетке:

ПАЗИ, СНИМА СЕ!

Убица је секретарица режије Леона Лефер. Она је на папирну записала 6'6" то јест време кад је снимање требало да се настави, како је наредно режисер. Уосталом то је и хронометар забележио. Пошто је убила Дарнела и вратила се међу остале она се сетила цедуљице и да би заварала траг она је прихватила причу о цифри "9'9", што је заправо изврнуто написано 6 минута и 6 секунди (6'6")

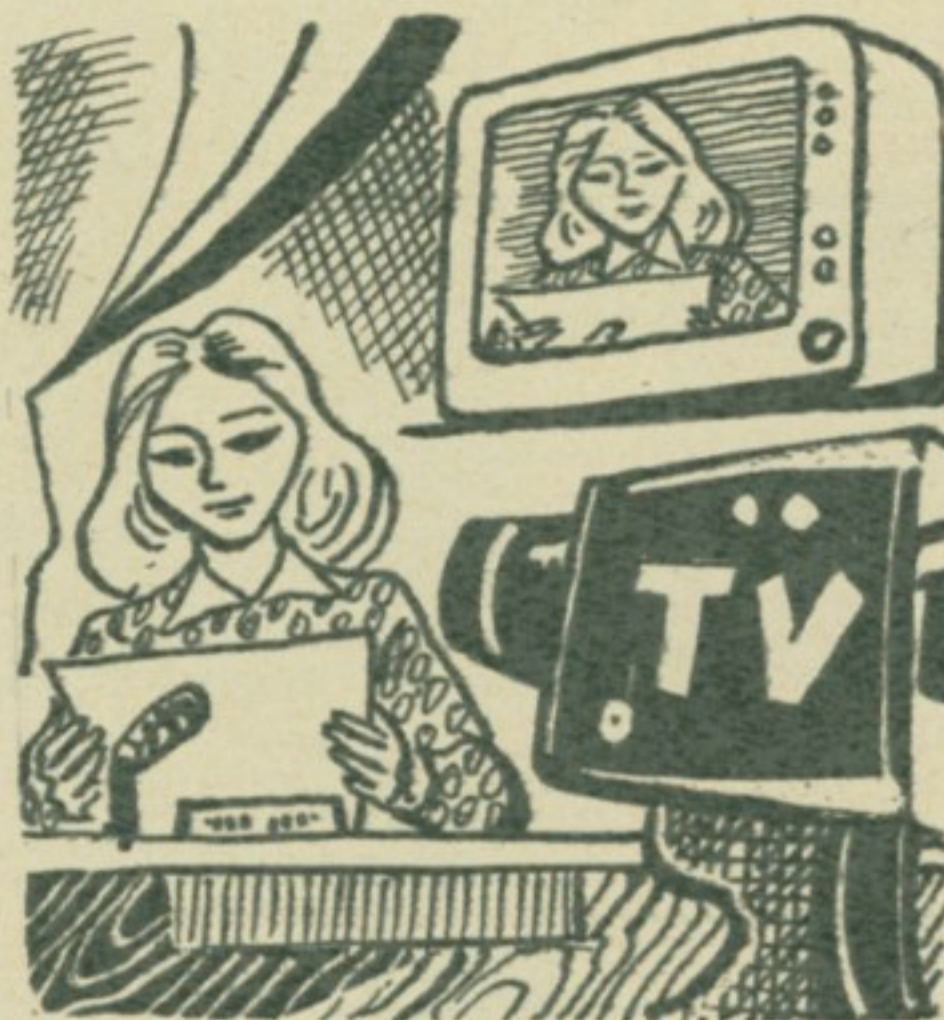

ЖИВЕ СЛИКЕ

Молим те да ми кажеш шта је то телевизија и ко се први сјетио да направи уређаје за преношење слика на велике даљине. Да ли је тачно да се наш научник Никола Тесла међу првима у свијету заинтересовао за ову област?

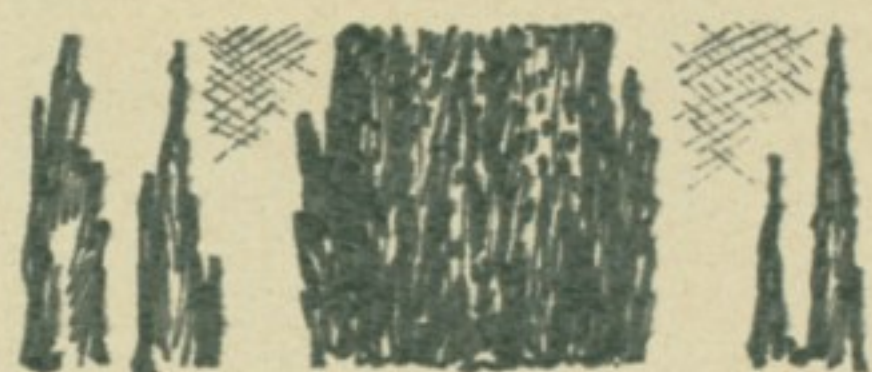
Дајана Билић
Сплит

Телевизија је преношење слика посредством електромагнетских таласа помоћу телевизијских камера, уређаја ТВ станица и телевизора. Приликом ТВ преноса слика се раставља на велики број тачака, а њихова осветљеност претвара се у електрични сигнал одговарајуће јачине. Ти сигнали се даље бежично преносе до телевизора и поново претварају у тачке одговарајуће осветљености које састављене дају слике. Телевизијски програм

се може преносити директно (из студија или с терена) или с филмске односно магнетоскопске траке.

Научне основе телевизији су почетком овога века дали Американац Ли де Форест и Никола Тесла. Први телевизијски пренос остварили су 1925. године: Берд у Енглеској и Џенкинс у САД. У нашој земљи прва телевизијска станица са експерименталним програмом почела је да ради маја 1956. године у Загребу.

НАЈСТАРИЈЕ ДРВО НА СВЕТУ

Желио бих знати гдје се налази најстарије дрво на свијету и колико је старо. Хвала на одговору.
Зоран Смиљанић,
Мостар

Старост једног чемпреса у Мексику цени се на 6.200 година. У пречнику има 12 метара и 73 сантиметра. Сматра се да је ово најстарије дрво на свету истовремено и најстарији примерак биљног и животињског света на Земљи. Оволику старост могу достићи само неке врсте дрвећа. Храст живи до 1.500 година, индијски кестен до 600.

НИЈЕ ГРЕШКА!

Све ми се чини да се у „Микијевом албуму“ поткрала једна већа грешка, па те молим да провериш и да ми јавиш. Реч је о томе што у Албуму стоји да горила може да савије челичну шипку дебљине пет сантиметара. Ја мислим да је то немогуће, да то чак ни слон не може.

Ивица Тучен,
Београд

Познати светски зоолог Иван Т. Сандерсон у књизи „Сисари“ на

страни 102, говорећи о горили, каже: „Горила је изванредно снажно створење; човек уопште не слуги колика је снага овог мајмуна. Уплашени горила у стању је да савије челичну шипку од око пет сантиметара дебљине...“

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

